

Univerzita Hradec Králové
Fakulta informatiky a managementu
Katedra rekreologie a cestovního ruchu

Genius loci kulturně-historického regionu Berchtesgadensko

Bakalářská práce

Autor: Barbora Bílá

Studijní obor: Management cestovního ruchu
- německý jazyk

Vedoucí práce: doc. PaedDr. Jiří Štyrský, CSc.

Praha

Duben 2017

Prohlášení

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci zpracovala samostatně a s použitím uvedené literatury.

V Praze dne .....

.....
Barbora Bílá

Poděkování:

Velmi děkuji panu doc. PaedDr. Jiřímu Štyrskému, CSc., vedoucímu mé bakalářské práce, za odborné vedení, za přínosné rady a připomínky.

Anotace

Tato bakalářská práce se zabývá vnímáním genia loci bavorského regionu Berchtesgadensko, zaměřuje se na účastníky cestovního ruchu, kteří místo navštívili a jak ho vnímají. Zjišťuje míru znalosti tohoto místa mezi respondenty a pohled na Berchtesgadensko z hlediska genia loci a s ním související historie. Bakalářská práce vymezuje pojem genius loci a ukazuje způsoby, jak lze tento pojem chápat, poté pokračuje charakteristikou temného cestovního ruchu, potenciálem cestovního ruchu a přibližuje dějiny II. světové války v propojení s regionem Berchtesgadensko. Práce popisuje významnost regionu Berchtesgadenska z pohledu genia loci jeho významných míst, například Orliho hnízda, jakožto horského útočiště vůdce Německé říše v průběhu II. světové války.

Klíčová slova

Genius loci, Berchtesgaden, temný cestovní ruch, kulturně historické předpoklady, přírodní předpoklady.

Title

Genius Loci of the cultural-historical region of Berchtesgaden

Annotation

This bachelor thesis deals with the perception of the genius loci of the Bavarian region of Berchtesgaden. It also focuses on tourists who visited this destination and their observations. It detects the scope of knowledge among the respondents and their view on Berchtesgaden in terms of genius loci and related history. Bachelor thesis defines the concept of genius loci and shows ways of how to understand this tourism segment. The presented work proceeds with characteristics of dark tourism, tourism potential and outlines the history of WWII in connection with the region of Berchtesgaden. The thesis describes the significance of the Berchtesgaden region from the perspective of the genius loci of its important locations, such as the Eagle's Nest, a mountain refuge of the German Empire leader during WWII.

Keywords

Genius loci, Berchtesgaden, dark tourism, cultural-historical prerequisites of tourism, natural prerequisites of tourism.

Obsah

1. ÚVOD.....	1
1.1 DŮVOD VÝBĚRU TÉMATU PRÁCE	1
1.2 ROZDĚLENÍ PRÁCE.....	1
2. LITERÁRNÍ REŠERŠE.....	2
3. METODIKA ZPRACOVÁNÍ, CÍL PRÁCE.....	4
3.1 CÍL PRÁCE	4
3.2 VÝZKUMNÉ OTÁZKY.....	4
3.3. METODIKA ZPRACOVÁNÍ	5
3.4 CHARAKTERISTIKA KLÍČOVÝCH POJMŮ	6
4. TEORETICKÁ ČÁST.....	9
4.1 DEFINICE GENIA LOCI	9
4.2 TEMNÝ CESTOVNÍ RUCH	11
4.3 TEORETICKÁ VÝCHODISKA- POJETÍ GENIA LOCI	13
4.4 DRUHÁ SVĚTOVÁ VÁLKA VE SPOJITOSTI S REGIONEM BERCHTESGADENSKO.....	14
4.5 PŘEDPOKLADY CESTOVNÍHO RUCHU.....	17
4.6 INFORMAČNÍ MINIMUM	19
4.6.1 INFORMAČNÍ MINIMUM VĚNOVANÉ NĚMECKU	19
4.6.2 INFORMAČNÍ MINIMUM VĚNOVANÉ BAVORSKU	20
4.6.3 INFORMAČNÍ MINIMUM VĚNOVANÉ BERCHTESGADENSKU	21
5. PRAKTICKÁ ČÁST	22
5.1 PŘEDSTAVENÍ VYBRANÝCH MÍST.....	22
5.1.1 ORLÍ HNÍZDO (KEHLSTEINHAUS).....	22
5.1.1.1 HISTORIE KEHLSTEINHAUS	24
5.1.1.2 HITLER A JEHO SÍDLO	25
5.1.2 JEZERO KÖNIGSSEE	26
5.1.3 JEZERO OBERSEE	28
5.1.4 DOKUMENTATION OBERSALZBERG.....	29

5.2	DOTAZNÍKOVÉ ŠETŘENÍ.....	31
5.2.1	SBĚR INFORMACÍ.....	31
5.2.2	VLASTNÍ DOTAZNÍKOVÉ ŠETŘENÍ.....	32
5.2.3	SHRnutí A DISKUSE VÝSLEDKŮ	47
5.3	ŘÍZENÉ ROZHOVORY	49
6.	VÝSLEDKY ŠETŘENÍ.....	52
7.	ZÁVĚRY A DOPORUČENÍ	57
8.	SEZNAM POUŽITÝCH ZDROJŮ.....	60
8.1	TIŠTĚNÉ ZDROJE	60
8.2	ELEKTRONICKÉ ZDROJE.....	61
9.	PŘÍLOHY	64
9.1	PŘÍLOHA Č. 1 - FOTOGALERIE	64
9.2	PŘÍLOHA Č. 2 - DOTAZNÍK	70
9.3	PŘÍLOHA Č. 3 - E-MAIL, ŘÍZENÉ ROZHOVORY.....	73
9.3.1	E-MAIL, ČESKÁ JAZYKOVÁ VERZE.....	73
9.3.2	E-MAIL, NĚMECKÁ JAZYKOVÁ VERZE.....	74
9.4	PŘÍLOHA Č. 4 - ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE	75

1. Úvod

1.1 Důvod výběru tématu práce

Tato bakalářská práce pojednává o pojmu genius loci, o pevnosti Kehlsteinhaus, kterou získal během II. světové války nacistický vůdce Německé říše Adolf Hitler, dále se práce zabývá oblastí Berchtesgaden, jezery Königssee, Öbersee a hovoří i o jiných místech tohoto bavorského regionu.

Téma bakalářské práce bylo zvoleno na základě návštěvy místa samotnou autorkou této práce. Dalším důvodem bylo, že zvolené místo je úzce spjato s II. světovou válkou. Místa, která jsou spojována s celosvětovou historií nebo s historií, která se nás přímo dotýká, je potřeba chránit a zachovat je i pro další generace. Motivace k práci byla autorkou zvolena z důvodu, zjistit, jak region Berchtesgadenska vnímají návštěvníci a jestli v okolí tohoto regionu na návštěvníky působí samotný duch místa.

Pojem genius loci není široké veřejnosti příliš znám, tudíž se autorka práce snaží tento pojem vysvětlit a přiblížit, co samotný výraz znamená.

Cílem této bakalářské práce je interpretace genia loci regionu Berchtesgadensko, a to na základě kombinace studia odborných textů a propagačních materiálů, vlastního pozorování v terénu a získávání informací od respondentů, kteří již místo navštívili.

1.2 Rozdělení práce

Bakalářská práce je rozdělena do dvou částí. První část je teoretická, v které autorka popisuje pojem genius loci, vysvětluje, co znamená termín temný cestovní ruch. Zajímá se o teoretická východiska, popisuje dějiny II. světové války a představuje nejprve celou Spolkovou republiku Německo, poté Spolkový stát Bavorsko a nakonec samotný region Berchtesgadensko.

Druhá část je tzv. praktická část, kde autorka popisuje vybraná místa regionu, např. Orlí hnízdo a jezero Königssee, kdy představuje současnou podobu těchto míst, ale i jejich historii. Autorka v této části práce uvádí dotazník, který zjišťuje, jak návštěvníci (respondenti) vnímají Orlí hnízdo a celkově tento region. Zajímá ji, co si představují pod pojmem genius loci. Zároveň je v praktické části uvedena kapitola nazvaná řízený rozhovor. Autorka v této kapitole oslovila subjekty cestovního ruchu, konkrétně se jednalo o cestovní kanceláře a hotel.

2. Literární rešerše

Při vypracování bakalářské práce autorka použila publikaci **NORBERG-SCHULZ, CH.: *Genius loci*. Praha: Odeon, 1994, ISBN 80-207-0241-5**. Norberg – Schulz je norský teoretik a historik. Kniha *Genius loci* pojednává o různých místech, které chce autor knihy přiblížit, podmínky příčin umístění, vznik i podoby míst, které popisuje. Autor využívá filozofické a etické otázky, které jsou s místy pevně spjaty. Svou znalost teorie dokazuje Norberg – Schulz na rozboru třech měst jako je Praha, Chartúm, Řím. Jedna z kapitol se věnuje čistě Praze, kde autor ukazuje svůj pohled na závažný problém jako je výstavba sídlišť v Praze z hlediska „ducha místa“. Tuto knihu autorka využívala primárně v kapitolách, které se geniem loci zabývají.

Autorka bakalářské práce úzce spolupracovala s knihou **Kotíková, H.: *Nové trendy v nabídce cestovního ruchu*. Praha: Grada, 2013, ISBN 978-80-247-8873-9**. Tato kniha byla velice podstatná pro užší pochopení problematiky temného cestovního ruchu, z knihy autorka této bakalářské práce čerpala informace ohledně tohoto nového trendu v nabídce cestovního ruchu. Nejvíce spolupracovala konkrétně s kapitolou číslo šest, která se dark tourismem zabývá, vymezuje tento pojem, uvádí motivy účasti na temném cestovním ruchu ze strany poptávky, popisuje tento jev i ze strany nabídky - produkty cestovního ruchu.

Autorka dále pracovala s knihou **Sanetřík, M.: *Evropské národní parky*. Veduta: Štítý, 2004, ISBN 80-86438-08-2**. Autor v knize popisuje každý národní park v Evropě zvlášť. Vysvětluje, že národní parky jsou velice vzácné oblasti s živou přírodou. V knize Sanetřík spolupracuje s počtem 210 národních parků v Evropě. Tato bakalářská práce se nechala inspirovat Národním parkem Berchtesgaden, který leží v jihovýchodním cípu Německé země u hranic s Rakouskem a v jižních a jihozápadních Berchtesgadenských Alpách. Kniha byla oporou především pro celkový přehled o tomto národním parku.

Další významnou knihou pro tvorbu bakalářské práce byla kniha **PÁSKOVÁ, M., ZELEŇKA, J.: *Výkladový slovník cestovního ruchu*. Kompletně přepracované a doplněné 2. Vydání. Praha: Linde Praha, a. s., 2012, ISBN 978-80-7201-880-2**. Výkladový slovník cestovního ruchu byl autorkou této bakalářské práce využíván v případech, kdy bylo nutné uvést definice pojmů. Ve slovníku jsou uvedeny hesla a jejich popisy, doplněné o schémata a fotografie. Tyto pojmy nezasahují jen do oblastí cestovního ruchu, ale také do oblastí s ním souvisejících. Tato publikace byla velice důležitým podkladem pro tvorbu této bakalářské práce.

Publikace **Stewart, J., Walker, S., Williams, Ch.: Německo. Brno: JOTA, 2010, ISBN 978-80-7217-730-1** se věnuje Německu, představuje ho nejprve prostřednictvím fotografií a následně uvádí základní informace o této spolkové republice. Podstatnou částí je průvodce po každé spolkové zemi, včetně Bavorska, které je zde popsáno. Uvedeny jsou také texty o zajímavých místech této oblasti. Kniha obsahuje také historické a jazykové souvislosti, v závěru jsou zobrazeny mapy. Autorka bakalářské práce využila tuto publikaci jako komplexní oporu pro svou práci. Čerpala z ní informace o Spolkové republice Německo, o Bavorsku, o Berchtesgadenu a o Orlím hnízdě a jeho okolí.

3. Metodika zpracování, cíl práce

3.1 Cíl práce

Cílem této bakalářské práce je interpretace genia loci regionu Berchtesgadensko, a to na základě kombinace studia odborných textů a propagačních materiálů, vlastního pozorování v terénu a získávání informací od respondentů, kteří již místo navštívili.

Práce se zabývá otázkou, jak je návštěvníky tohoto regionu vnímána spojitost s válečnou historií v cestovním ruchu. Cestovní ruch berchtesgadenského regionu spolupracuje nejen s dějinami, ale také s fyzickogeografickými faktory.

3.2 Výzkumné otázky

Pro tuto bakalářskou práci byly zvoleny následující výzkumné otázky, které byly ověřovány pomocí dotazníkového šetření, které vyplnilo celkem 118 respondentů, kteří oblast Berchtesgaden navštívili, ať již jednou či opakovaně.

První výzkumná otázka:

Jakou atmosféru pocítí návštěvníci v místech, která byla zasažena nacistickým režimem?

První otázka zkoumá, jak na návštěvníky působí místa, která jsou spjata s historií II. světové války, tato otázka bude zodpovězena pomocí dotazníkového šetření.

Druhá výzkumná otázka:

Je historie hlavním důvodem návštěv Kehlsteinhaus?

Druhá otázka ověřuje, zda je historie místa prvotním motivem k návštěvě Kehlsteinhaus. Tato skutečnost bude zjišťována pomocí dotazníkového šetření a řízenými rozhovory s vybranými cestovními kanceláři na českém a německém trhu.

Třetí výzkumná otázka:

Navštívují někteří účastníci cestovního ruchu Berchtesgadensko opakovaně?

Třetí otázka ověřuje, zda se někteří respondenti vrátili do regionu Berchtesgadensko, zda jejich návštěva tohoto místa byla opakovaná. Otázka bude zodpovězena díky výsledkům získaným z dotazníkového šetření.

Čtvrtá výzkumná otázka:

Jakým dojmem na respondenty působí obrázek (dotazník- otázka č.11)?

Tato otázka zkoumá, jak na respondenty dotazníkového šetření působí obrázek, který je uveden v dotazníku, v otázce č.11. Tato otázka bude zodpovězena v dotazníkovém šetření.

Pátá výzkumná otázka:

Znají respondenti pojem genius loci?

Tato otázka ověřuje znalost tohoto pojmu mezi respondenty, zda je jim tento pojem znám a jak je velký procentuální rozsah respondentů, kteří pojem znají. Tato odpověď bude zjištěna z dotazníkového šetření. Následně pomocí upřesňující otázky bude zjišťováno, co si respondenti dotazníkového šetření pod tímto pojmem představují.

Šestá výzkumná otázka:

Do jaké míry hrají roli v cestovním ruchu Berchtesgadenska přírodní atraktivita?

Tato otázka zjišťuje, zda a nakolik jsou pro cestovní ruch v regionu Berchtesgadensko významné přírodní atraktivita. Tato otázka bude zodpovězena pomocí výsledků z e-mailové korespondence s cestovními kanceláři, které nabízejí zájezdy do regionu Berchtesgadensko, hotelem nacházejícím se v Berchtesgadenu a pomocí výsledků dotazníkového šetření.

3.3 Metodika zpracování

Při tvorbě této bakalářské práce bylo využito dosavadních vědomostí, získaných během studia na Univerzitě Hradec Králové, obor Management cestovního ruchu - německý jazyk. Získané znalosti ze studia jevu genius loci, v souvislostech s cestovním ruchem, byly propojeny s intenzivním studiem dějin vybraných míst a zároveň s celkovým přehledem historie II. světové války.

Práce využívá kvantitativní výzkum prostřednictvím primárního výzkumu, konkrétně dotazníkového šetření a zároveň pracuje i s kvalitativním výzkumem prostřednictvím řízených rozhovorů se zástupci cestovních kanceláří, které pořádají zájezdy do regionu Berchtesgadensko a se zástupcem hotelu, který se v Berchtesgadenu nachází. Tímto způsobem byly získávány odpovědi na výzkumné otázky, pomocí nichž byly ověřovány. Před oslovením respondentů byl zahájen předvýzkum, díky kterému se eliminovalo nepochopení otázek jednotlivými odpovídajícími.

Za cíl byla stanovena interpretace *genia loci* regionu Berchtesgadensko, za využití kombinace studia odborných textů a propagačních materiálů, vlastního pozorování v terénu a získávání informací od respondentů, kteří již místo navštívili. Práce se zabývala otázkou využití spojitosti tohoto regionu s válečnou historií v cestovním ruchu - jak je vnímána návštěvníky.

V dotazníkovém šetření byly použity i fotografie. Spolupráce s fotografiemi byla zvolena z důvodu, že je možné pozorovat, jak jsou respondenti vnímají, zda a jak dokáží své prvotní dojmy z fotografie popsat.

Při kvalitativním výzkumu mohla vzniknout překážka v jazykové bariéře, kdy autorka této práce oslovila subjekty cestovního ruchu z prostředí Německé spolkové republiky, komunikace ze strany autorky proběhla pomocí e-mailové korespondence v německém jazyce. Kvalitativní výzkum nebyl dostatečně úspěšný, jelikož žádný z oslovených subjektů cestovního ruchu nesvolil k osobnímu řízenému rozhovoru. Některé cestovní kanceláře a již uváděný hotel neposkytly autorce této práce zpětnou vazbu na zasláný e-mail. Limitujícím faktorem v dotazníkovém šetření je především absence cizojazyčné verze a šíření její verze i v zahraničí. V případě této bakalářské práce by bylo vhodné zařadit porovnání české jazykové verze s německou jazykovou verzí, kdy by odpovídali lidé hovořící německy.

V případě použití metody vlastního pozorování je nutné, aby bylo počítáno s existujícími preferencemi, vnímáním, znalostmi a subjektivním zabarvením názorů autorky této práce při uvádění závěrů.

3.4 Charakteristika klíčových pojmů

Genius loci (duch místa)

Pojem, který není ničím podložen. Vědci se ale shodují nad definicí atmosféry místa. Jedná se o místa, která jsou něčím specifická, místa, kde si člověk dokáže barvitě vybavit danou událost, která se zde odehrála v minulosti, či postavy, které se v tomto místě pohybovaly, atd. Příkladem lze uvést koncentrační tábor Terezín, každý návštěvník odtud odchází s ponurou náladou, jelikož toto místo vydechuje nezapomenutelné zážitky obětí II. světové války.

Region

Tento územní celek je vymezen společnými znaky nebo procesy. Region může být organicky vzniklou územní jednotkou a může se shodovat s destinací cestovního ruchu určité země. V této bakalářské práci se jedná o německý zemský okres, který leží v Horních Bavorsch- vysokoalpská část regionu v okolí Berchtesgadenu.

Berchtesgaden

Městys ležící v nejzazším jihovýchodním koutě Horních Bavor. Horní Bavyry jsou správním střediskem jižního okresu Berchtesgadensko.

Temný cestovní ruch

Též dark tourism či black tourism přivádí návštěvníky na místa, kde se v minulosti stala tragédie, neštěstí. Dělí se na individuální nebo masový. Zaměřuje se na místa spojená se smrtí a utrpením - místa bitev, koncentrační a vyhlazovací tábory, místa živelných katastrof, popravišť, místo pobývání či místo smrti významné osobnosti.

Königssee

Jezero ležící nedaleko v městysu Berchtesgaden, Bavorsko. Königssee je nejhlubším a nejčistším jezerem Spolkové republiky Německo.

Předpoklady cestovního ruchu

Zahrnují souhrn přírodních a antropogenních aspektů včetně jejich mnohoúrovňových vazeb, které vytvářejí předpoklady pro realizaci cestovního ruchu. Lze je rozdělit na selektivní předpoklady (zahrnují kulturně historické předpoklady), na lokalizační předpoklady (přírodní předpoklady) a na realizační předpoklady.

Kvantitativní výzkum

Výzkum, který je založený na přesném zjišťování hodnot od výzkumného vzorku velkého počtu respondentů. Tento výzkum se provádí především pomocí dotazníkové šetření. V cestovním ruchu je kvantitativní výzkum běžný a vhodná je jeho kombinace s kvalitativním výzkumem.

Kvalitativní výzkum

Kvalitativní výzkum označuje vnitřní výzkum, což znamená, že je zaměřený na individuální i skupinové hodnoty, postoje, pocity a názory. Vyznačuje se tím, že výsledky se vyjadřují pomocí slov, ne čísel. V tomto výzkumu se využívá například metody řízeného rozhovoru. Výzkumným vzorkem je malý počet respondentů. A pomocí indukce (z jednotlivého se vyvozuje obecné) se vytváří i nová teorie.

4. Teoretická část

4.1 Definice genia loci

Vnímání, proces přijímání vnějších i vnitřních podnětů smyslovými orgány a receptory a jejich zpracování. To vše popisuje jedno jediné slovo percepce. Tato kapitola se zabývá geniem loci, které s vnímáním krajiny přímo souvisí.

Pojem genius loci je vysvětlován například jako „*ucelený souhrn (ne)hmotných projevů historie i současnosti lokality, jedinečný a neopakovatelný, vytvářející svou kontinuální interakci s duchovním světem návštěvníka nebo rezidenta – jeho vícerozměrný dynamický vjem z dané lokality.*“¹ Genius loci je psychologický jev, který se velice těžce popisuje. Skládá se z mnoha momentů, kdy na návštěvníka či obyvatel působí přírodní lokalita, kulturní ztvárnění, určitá historická událost, roční doba, aktuální fyzický a psychický stav člověka. Každý člověk pojem genius loci vnímá jiným způsobem a pokaždé, když člověk místo navštíví, se může stát, že tento psychologický jev bude vnímat pokaždé jinak, roli zde hraje například roční období, aktuální počasí, aktuální psychické a fyzické naladění jedince. Genius loci se skládá z pocitů, názorů lidí a mnohdy je pro účastníky cestovního ruchu velice těžké tento jev popsat, neví například co to je, ale ten výjimečný pocit si pamatují. Z čehož plyne, že zážitek je budoucím zdrojem vzpomínky.

Christian Norberg – Schulz popisuje přírodní i uměle vytvořená místa. Genius loci definuje způsobem: „*Genius loci je římský pojem. Podle přesvědčení starých Římanů má každá „nezávislá“ bytost svého genia, ochranného ducha. Tento duch dává lidem i místům život, doprovází je od narození do smrti a určuje jejich charakter či povahu. I bohové mají svého genia a tato skutečnost ilustruje zásadní význam tohoto pojmu.*“² Je možné si Genius loci představovat jako ducha či bůžka, který je spjatý s určitým místem a toto místo ochraňuje.

Cílek tvrdí, že „*tento duch místa má jako každá jiná osobnost celou řadu vlastností, které jsou jak zcela praktické a přízemní, tak i vznešené. Duch místa není poetickou koncepcí romantiků, ale i způsobem, jak místo funguje a ovlivňuje naše těla, organizaci práce i pocity.*“³ Každá krajina má svou atmosféru, své genius loci. Přesně to popisuje to, o čem se mluví, když do krajiny lidé vstupují, nachází se v ní a nebo krajinu již navštívili. Jedná se o specifický

¹ PÁSKOVÁ, M., ZELENKA, J.: *Výkladový slovník cestovního ruchu*. Kompletně přepracované a doplněné 2. vydání. Praha: Linde Praha, a. s., 2012, 176 s., ISBN 978-80-7201-880-2.

² NORBERG-SCHULZ, CH.: *Genius loci*. Praha: Odeon, 1994, 18 s., ISBN 80-207-0241-5.

³ CÍLEK, V., LOŽEK, V., a kol.: *Obraz krajiny. Pohled ze středních Čech*. Praha: Dokořán, s. r. o., 2011, 118 s., ISBN 978-80-7363-205-2.

prožitek, který se váže k určitému místu. Prožívání se prolíná s emocemi. Když člověk krajinu opustí, krajina z jeho očí sice zmizí, ale i přesto v něm tato krajina zůstává nadále díky paměti a fantazii.

Člověk si během svého života „všimá přírody - živé a neživé, lidských „stop“ (kultury) a přítomnosti lidí. Podmínkou pro vnímání krajiny je prostor, který vymezují místa. Krajina je tedy výsledkem členění. Psychologicky významotvorné prvky v krajině jsou:

- hloubka horizontu
- barvy
- členění horizontální (směrem od nás)
- členění vertikální (oblaka, hory ...)
- cesty (a v tom už je tušená přítomnost člověka)
- obydlí
- lidé. “⁴

Vnímavost a vzdělání člověka může mít vliv na samotné vnímání genia loci. Za prvky, které na lidské bytosti působí lze považovat emoce (jakou náladu krajina navozuje), smyslové vnímání (např. vůně, dotyk), fantazii, vztahy lidí a také věk, čím je člověk starší, tím je i více vnímavější. I míra vzdělání ovlivňuje to, jak lidé místa vnímají například z historického hlediska. Pokud znají historii místa, vědí, co se v tomto místě dříve odehrávalo, jací lidé v místě žili, jak krajina dříve vypadala, pak efekt genia loci může být silnější. Z toho vyplývá, že je možné prohlubovat svou vnímavost ke krajině.

Ve chvíli, kdy začne na člověka v místě působit genius loci, se mnohdy stane, že „často má člověk v takové chvíli pocit neopakovatelnosti, vznešenosti, záhadnosti. Jindy dochází k jakémusi poměřování se člověka s přírodou, prožívání blízkosti, vlastní bezvýznamnosti. Pomineme-li fyzikálně podložené vlivy, jde u podobných prožitků o psychickou projekci vlastních lidských hledisek a měřítek na přírodu. (...) Genius loci tedy bývá zabarvován hodnotami, se kterými je spjatý. Genius loci katedrály bude jistě jiný, než je tomu na místě bývalého vyhlazovacího tábora.“⁵

---

⁴ ŠTYRSKÝ, J.: *Studijní materiály ke kurzu Interpretace krajiny vybraných území s přírodním a socio-kulturním potenciálem*. Hradec Králové: Gaudeamus, 2014, 8,9 s., ISBN 978-80-7435-355-0.

⁵ ŠTYRSKÝ, J., ŠÍPEK J.: *Geograficko psychologické souvislosti cestování, turistiky a rekreace*. Hradec Králové: Gaudeamus, 2011, 68 s., ISBN 978-80-7435-114-3.

Genius loci může působit na člověka i v místě, kde se například stala nějaká dopravní nehoda, které byl přítomen, nebo v místě setkání, které na člověka působilo pozitivně. Duch místa může být jak pozitivní, tak negativní. Z toho plyne, že vnímání atmosféry místa může být velice individuální záležitostí, každý totiž prožívá jinak.

4.2 Temný cestovní ruch

Pojem temný cestovní ruch neboli anglicky dark tourism označuje jeden z aktuálních trendů cestovního ruchu. Při dark tourismu účastníci cestovního ruchu míří mimo místo svého trvalého bydliště za účelem návštěvy míst, atraktivit a aktivit spojených se smrtí, utrpením, neštěstím, strachem či smutkem. Mnoho lidí je do určité míry smrtí, bolestí a pocitem strachu fascinováno.

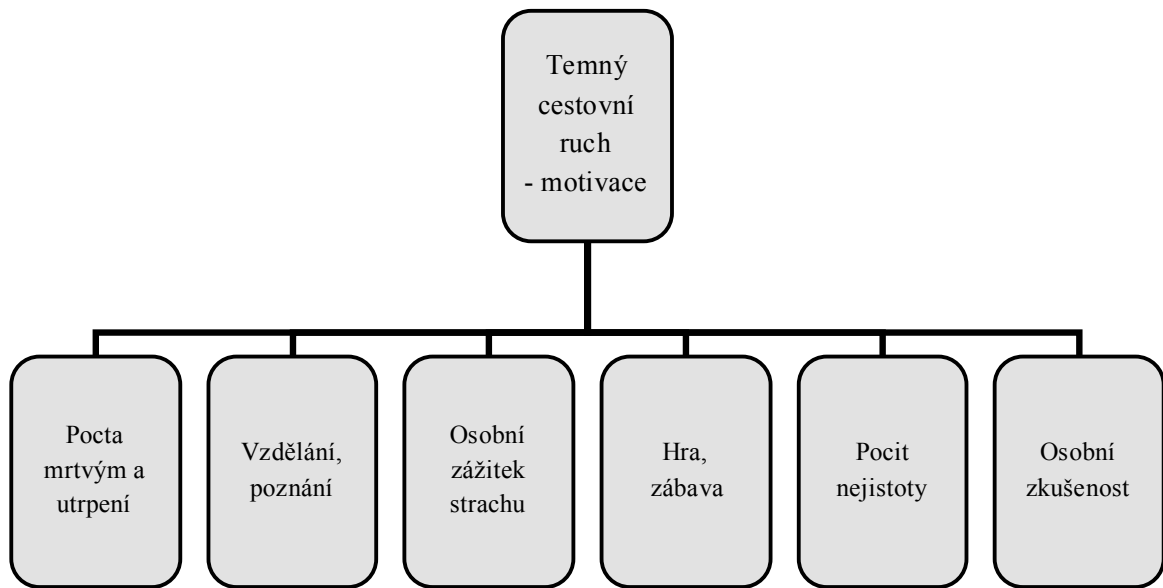
Tento jev je silný natolik, že motivoval ke vzniku řady komerčních produktů nabízejících tyto pocity. Je velice významné v těchto případech poukázat nejen na politickou, ideologickou, komerční a podnikatelskou stránku, ale především je nutné si přiznat i rozměr morální a etický.

„Na poptávce po temném cestovním ruchu se podílí několik faktorů:

- uctění památky zesnulých, pocta mrtvým a utrpení,*
- vzdělávání, poznání,*
- osobní prožitek strachu, ohrožení,*
- hra, zábava. ”⁶*

---

⁶ KOTÍKOVÁ, H.: *Nové trendy v nabídce cestovního ruchu*. Praha: Grada, 2013, 80 s., ISBN 978-80-247-8873-9.

Obr. 1- Motivace účasti na temném cestovním ruchu

Zdroj: autorka (2016) na základě ⁷

Dark tourism lze dělit podle typu místa, které je cílem účastníků cestovního ruchu. Cíle účastníků cestovního ruchu při dark tourism zahrnují hřbitovy, věznice, místa poprav, katastrof, genocid, místa, kde se pohybovali významné osobnosti historie, které páchali zlo, místo smrti významné osobnosti, otroctví a v neposlední řadě také muzea a pomníky, které odkazují na události spojené s neštěstím.

„Užším pojetím je thanatoturismus (angl. Thanatourism), spojovaný s místy násilné smrti.“⁸ Důležité je zkoumání motivace, sociálních aspektů a mimo to, i jak daný jedinec, návštěvník místa, spojeného s temným cestovním ruchem, toto místo vnímá a prožívá. Tato místa mohou být využívána k výchovným a vzdělávacím účelům. Odvětví temného cestovního ruchu se nyní rozvíjí a vznikají tak stále nové formy, například hřbitovní cestovní ruch, vězeňský cestovní ruch, katastrofický cestovní ruch, cestovní ruch spojený s odkazem otrokářství a také vojenský cestovní ruch. Military tourism, též vojenský cestovní ruch, je forma cestovního ruchu, která se zabývá místy s válečnými konflikty či přímo s místy, která byla a

⁷ KOTÍKOVÁ, H.: *Nové trendy v nabídce cestovního ruchu*. Praha: Grada, 2013, 81 s., ISBN 978-80-247-8873-9.

⁸ PÁSKOVÁ, M., ZELENKA, J.: *Výkladový slovník cestovního ruchu*. Kompletně přepracované a doplněné 2. vydání. Praha: Linde Praha, a. s., 2012, 567 s., ISBN 978-80-7201-880-2.

jsou spojována s II. světovou válkou. Zahrnuje tedy zájem o historii, vyhledávání a navštěvování těchto památek.

4.3 Teoretická východiska- pojetí genia loci

Genius loci souvisí s více vědními obory, konkrétně s oborem geografie a s oborem psychologie. Z hlediska geografie je tvořen vztah k fyzikálnímu a přírodnímu prostředí⁹ (jezera, lesy, hory, řeky, úrodnost, atd.) a psychologie se dotýká lidské psychiky, kdy zapojuje prožívání a chování lidí. Souhrnně lze tyto skutečnosti označit pojmem geopsychologie. „*Pojem označuje aplikovanou oblast základního oboru psychologie, zaměřující se na fenomény setkávání se člověka s jeho prostředím a na jeho vlastní reakce na ně. Specificky se geopsychologie orientuje na situace cestování.*”¹⁰ V cestovním ruchu se vytváří poměr mezi poznáváním a zážitky. A tato problematika se dotýká vědního oboru psychologie.

Zajímavou součástí geopsychologie a výzkumu v cestovním ruchu je hodografie¹¹, která zkoumá lidské zkušenosti a zážitky z cestování. Příčinou vzniku byla především nutná reakce na vysoké počty kvantitativních výzkumů ve spojitosti s cestovním ruchem.

Znalost pojmu geopsychologie podněcuje k zamyšlení nad působením genia loci v darktourismu v aplikaci na Orlí hnízdo. Popularita tohoto místa v průběhu II. světové války stoupala. Odehrávaly se zde schůzky Adolfa Hitlera s významnými osobnostmi a mnohdy otázky, které byly projednávány na těchto schůzkách, měly dopad na celý svět.

Pro účely této podkapitoly bakalářské práce lze rozdělit účastníky cestovního ruchu, kteří toto místo navštívili, na dvě skupiny. Návštěvníky, kteří zažili II. světovou válku, lze označit jako první skupinu a druhou skupinu tvoří lidé, kteří nemají osobní zkušenost s tímto světovým konfliktem. Lidé s osobní zkušeností z II. světové války mnohdy vnímají místa, která mají spojitost s nacistickým režimem, intenzivněji, mají vlastní prožitky, mnohdy tato událost zasáhla přímo do jejich rodiny, např. smrtí člena rodiny ve vyhlazovacím táboře, osobním intenzivním zážitkem z bombardování. Tito lidé se na místa spojená s temným cestovním ruchem, vojenským cestovním ruchem nevydávají

---

⁹ ŠTYRSKÝ, J., ŠÍPEK J.: *Geograficko psychologické souvislosti cestování, turistiky a rekreace*. Hradec Králové: Gaudeamus, 2011, 38 s., ISBN 978-80-7435-114-3.

¹⁰ PÁSKOVÁ, M., ZELENKA, J.: *Výkladový slovník cestovního ruchu*. Kompletně přepracované a doplněné 2. vydání. Praha: Linde Praha, a. s., 2012, 181 s., ISBN 978-80-7201-880-2.

¹¹ Tamtéž

proto, že by znovu chtěli zažít pocit nejistoty a strachu, chtěli se dozvědět něco nového, ale proto, že chtějí uctít památku mrtvých a utrpení. V případě Orlího hnízda se jedná o návštěvu lidí, kteří zažili II. světovou válku, ne z důvodu zájmu o tento celosvětový konflikt, osobu A. Hitlera či o zájem vidět místo, kde se vznikaly myšlenky zla¹². Jedná se spíše o motivaci k návštěvě z možnosti spatřit výhled do okolí- jezero Königssee, Berchtesgaden, Salzburg, horský vrchol Watzmann.

Působení genia loci v temném cestovním ruchu v lokalitě Orlího hnízda narušuje přítomná restaurace, která je umístěna v exteriéru i v interiéru. Zaměstnanci restaurace, plně zaplněná vnitřní část restaurace v sálu, který dříve sloužil jako přijímací místnost pro návštěvy, cinkající přibory, aroma uvařených jídel, rozhovory návštěvníků, všechny tyto aspekty nenechají účastníky cestovního ruchu, aby na sebe nechali působit genius loci. Zároveň Alpy jsou celistvou krajinou, kdy se spojuje více krajinných typů s aktivitou člověka. Oblast, ve které se Kehlsteinhaus nachází, lze označit za „divoce romantickou“¹³, do působení genia loci zasahují skalní masivy, jezera, řeky, lesy, louky, pocity kruté zimy a znalost místních dějin.

4.4 Druhá světová válka ve spojitosti s regionem Berchtesgadensko

Druhá světová válka je právem označována jako nejkrvavější konflikt v dějinách lidstva. V průběhu II. světové války zemřely tisíce lidí – vojáků v bojích, vězňů a civilistů. Nejen, že ze světa zmizelo mnoho lidských bytostí, stejně tak bylo zničeno mnoho měst a vesnic, ať již částečně či úplně. Válka ovlivnila i životy přeživších. Tento konflikt, který změnil celý svět, se odehrál v rozmezí 1. září 1939 až 2. září 1945.

Skončila I. světová válka a v Německu tou dobou vládl chaos. Vojáci, kteří přežili, se vrátili domů a nevnímali vzniklou republiku příliš pozitivně. Následně byla německá armáda, podle Versailleské smlouvy, omezena na pouhých sto tisíc vojáků¹⁴ a bylo jí zakázáno letectvo, námořnictvo bylo v tuto chvíli omezeno. Země byla neuvěřitelně zničená a obyvatelstvo žilo ve velké bídě. V této chvíli se objevil muž, který tuto situaci chtěl změnit a opět chtěl svou zemi

---

¹² Autorka, 2017 (vlastní šetření)

¹³ ZELENKA, J., ŠÍPEK, J., ŠTYRSKÝ, J., RUSKOVÁ, D., PÁSKOVÁ, M., DRAŠAROVÁ, M., NĚMEC, P., BŘEZINA, D., PILAŘOVÁ, Z., PAVLÍK, M., ČADÍK, J., HYŠKOVÁ, B., MRÁZKOVÁ, M., ČERMÁKOVÁ, P.: *Percepce krajiny a genius loci*. Hradec Králové: Gaudeamus, 2008, 141 s., ISBN 978-80-7041-191-9.

¹⁴ BALOUN, P. *Společensko- historické pozadí*. 2. světová válka. [online]. 2006 [cit.2017-03-03]. Dostupné z: < <http://druha.svetova.cz/clanky/spolecensko-historicke-pozadi/> >

pozvednout, jmenoval se Adolf Hitler. Aktivně se zúčastnil I. světové války, během níž byl raněn a nikdy se nesžil s jejím výsledkem. Byli to Židé, které vnímal jako viníky.

Roku 1920 byla založena Národně socialistická německá dělnická strana (NSDAP), rok po založení se stal jejím předsedou Adolf Hitler. Byl výborným řečníkem, svými proslovy strhával davy lidí. V tuto chvíli začal být nacismus velmi aktuálním tématem. Poprvé Hitler navštívil Berchtesgaden v roce 1923¹⁵, kdy obýval místní penziony, později se jeho vztah k Berchtesgadenu prohluboval a pronajal si zde dům. V roce 1933 se Hitler stal německým kancléřem, čímž vzrostla jeho moc, kterou využil k postupnému odstraňování svých protivníků. Za této situace se začala čím dál tím více projevovat vůdcova ideologická koncepce. Začalo být běžné zatýkání odpůrců režimu a jejich následné hrubé zastrašování pomocí násilí. Po dvou letech u moci, v tuto chvíli již říšský prezident a vůdce- Hitler, nechal zavést Norimberské zákony, které pro Židy znamenaly naprostou degradaci. Tato ideologie se stala celonárodní koncepcí, která byla mimo jiné podpořena Křišťálovou nocí. Aby bylo postupné odstranění Židů účinné, nejprve bylo nutné podat přesnou definici Žida, poté je zbavit majetku a soustředit je do jednoho místa. Židé byli vystěhováni ze svých domovů a nebyli to jen oni, kdo byl nucen své obydlí opustit. Berlín byl vnímán jako nejmocnější město Německé říše a na druhé místo povýšil Hitler svůj oblíbený Berchtesgaden spolu s nedalekou vsí Obersalzberg. Tento projekt vedl, stejně jako stavbu Kehlsteinhaus, Martin Bormann. Území regionu Berchtesgaden bylo obydlené, tudíž nezbývalo než pozemky odkoupit a kdo z obyvatel svůj pozemek či dům neprodal dobrovolně, byl vystěhován s použitím násilí. Ten kdo se i přesto vzpíral, byl deportován do koncentračního tábora v Dachau¹⁶. Po odstranění původních obyvatel nechal Bormann vystavět sídla pro přední nacistické vedení.

V průběhu II. světové války umírali lidé jak v bitvách, tak i v koncentračních táborech, ghettech, pracovních táborech a vyhlazovacích táborech. Pro účely vyhlazování skutečných či údajných nepřátel, včetně Židů, byla zřizována ghetta v okolí vlakových tratí, tím se do popředí v otázce holocaustu dostala železnice. Byly vypravovány vlaky (Sonderzüge), které sloužily k deportaci do koncentračních táborů. Podle nacistického vůdce Německé říše sloužily pracovní tábory nedostatečně rychle. I přesto, že se lidé upracovali k smrti, nevyhovovala vedení rychlost umírání vězňů, a tak se začaly používat plyny, které sloužily k urychlení

---

¹⁵ ANONYM. *Orlí hnízdo: místo, kde žil Hitler*. Humpolák. [online]. 2003 [cit.2017-03-03]. Dostupné z: <
<http://www.humpolak.cz/modules.php?name=News&file=print&sid=1546> >

¹⁶ Tamtéž

umírání. „Aby Němci vyloučili možné vzpoury, neustále Židům lhali. I když je vedli do plynových komor, tvrdili: „Nic se vám nestane. Jen zhluboka dýchejte a zpevníte si plíce. Tímto způsobem se zabraňuje nakažlivým chorobám. Jde o dobrý dezinfekční prostředek.“¹⁷

Tzv. tábory smrti začali nacisté používat ve větším měřítku. Deportované nepřpravovali jen vlaky, ale už i nákladní auta, která byla speciálně upravena tak, aby převážené zadusily výfukové plyny. Mezi vyhlazovací tábory, kde zemřelo nejvíce lidí, patřily: Auschwitz – Birkenau (Polsko), Treblinka (Polsko), Mathausen (Rakousko)¹⁸. Miliony vězňů v těchto táborech našly smrt krutým zacházením, nemocí, hladověním, přepracováním, nebo byli zabiti pro své stáří či neschopnost pracovat.

Berchtesgaden byl místem schůzek s významnými osobnostmi první poloviny dvacátého století. Navštívil ho například britský ministerský předseda Chamberlain, který chtěl celý spor II. světové války vyřešit pomocí míru, to bylo ale neúspěšné.

Dne 20. ledna 1942¹⁹ se uskutečnila Konference ve Wannsee, ve vile na břehu stejnojmenného jezera ležícího nedaleko Berlína. Jednalo se o schůzku patnácti vrcholných představitelů nacistického Německa, např. Reinhard Heydrich, Adolf Eichmann, Martin Luther²⁰. Bylo diskutováno jediné téma, a to konečné řešení židovské otázky, jednalo se o promyšlený plán, kdy evropští Židé neměli II. světovou válku přežít.

Berchtesgadenský region sehrál podstatnou roli i v závěru II. světové války. Adolf Hitler se skrýval v Berlíně, který byl v plamenech. Oproti tomu nedotčené místo v horách, Berchtesgaden, obýval Hermann Göring, druhý muž Německé říše. Pomocí telegramu do Berlína si vyžádal převzetí státní moci, pro tento čin neměl Hitler pochopení, a tak následovalo zatčení říšského maršála Hermanna Göringa a jeho následné vyloučení z nacistické strany. Během následujících dní byl objekt Berghof (nyní Dokumentation Obersalzberg) z části zničen během náletů britských bombardérů, později byl obsazen americkým vojskem, to ho začalo využívat jako rekreační oblast.

---

¹⁷ DVOŘÁKOVÁ, L. *Holocaust*. Konečné řešení židovské otázky. [online]. 2013 [cit.2017-03-03]. Dostupné z: < <https://www.crg.cz/sekce/historie/referaty/20-stoleti/holocaust/index.htm> >

¹⁸ KORBEL, D. *Historický přehled a členění*. Nacistické koncentrační tábory. [online]. 2013 [cit.2017-03-03]. Dostupné z: < http://projekty.cirkevni-gymnazium.cz/holokaust/prezentace/korbel_nacisticke_koncentracni_tabory.pdf >

¹⁹ HÖRR, G. *Die Wannseekonferenz*. N-tv. [online]. 2017 [cit.2017-03-03]. Dostupné z: < <http://www.n-tv.de/politik/Als-15-Maenner-ueber-die-Endloesung-berieten-article19594197.html> >

²⁰ ŠIMÍČEK, P. *Protokol z Konference ve Wannsee*. Moderní dějiny. [online]. 2012 [cit.2017-03-03]. Dostupné z: < <http://www.moderni-dejiny.cz/clanek/protokol-z-konference-ve-wannsee-20-ledna-1942/> >

4.5 Předpoklady cestovního ruchu

„Potenciál cestovního ruchu je souhrnnou hodnotou všech předpokladů cestovního ruchu, hodnocených na základě bodovací škály, sníženou o zápornou hodnotu negativních faktorů rozvoje cestovního ruchu. Negativními faktory se rozumí špatné životní prostředí, časté konflikty, časté živelné události, nestabilní politická situace, vysoká kriminalita, aj., dále je potenciál cestovního ruchu ovlivňován sezónními klimatickými jevy a také pohybem návštěvníků.“²¹ Pojem potenciál cestovního ruchu lze vnímat jako schopnost či způsobnost, následně rozšířením tohoto pojmu na potenciál krajiny vzniká způsobnost celkových podmínek krajiny pro cestovní ruch. K hodnocení způsobnosti krajiny lze využít dva způsoby, lze jej vnímat kvalitativně a kvantitativně.

Mariot se zabývá kvalitativním přístupem, kdy popisuje vhodnost dané destinace pro účely cestovního ruchu. Mezi aspekty, které se sledují, patří například hydrologické poměry, fauna, flora, reliéf, historie místa, kultura, dopravní dostupnost pro účastníky cestovního ruchu a celková vybavenost území. Z těchto aspektů jsou mnohé neměnné, konkrétně se jedná o reliéf, faunu, floru a vodstvo. Zbývající činitele jsou tvořeny lidskými bytostmi²² - historie, kultura, infrastruktura a vybavenost, tudíž jsou proměnlivé. Větší důraz klade Mariot na přírodní činitele²³, které považuje za více objektivní právě kvůli jejich neměnnosti. Dle autorky této bakalářské práce je velice důležité klást důraz i na stránku kultury a historie oblasti, z důvodu, že těmito aspekty se destinace stává jedinečnou.

Na potenciál cestovního ruchu plynule navazují předpoklady cestovního ruchu. *„Předpoklady cestovního ruchu označují souhrn přírodních a antropogenních aspektů včetně jejich mnohoúrovňových vazeb, které vytvářejí předpoklady pro realizaci cestovního ruchu.“²⁴*

Předpoklady cestovního ruchu se dělí na:

- Selektivní předpoklady cestovního ruchu,
- Realizační předpoklady cestovního ruchu,
- Lokalizační předpoklady cestovního ruchu.

---

²¹ PÁSKOVÁ, M., ZELENKA, J.: *Výkladový slovník cestovního ruchu*. Kompletně přepracované a doplněné 2. vydání. Praha: Linde Praha, a. s., 2012, 433 s., ISBN 978-80-7201-880-2.

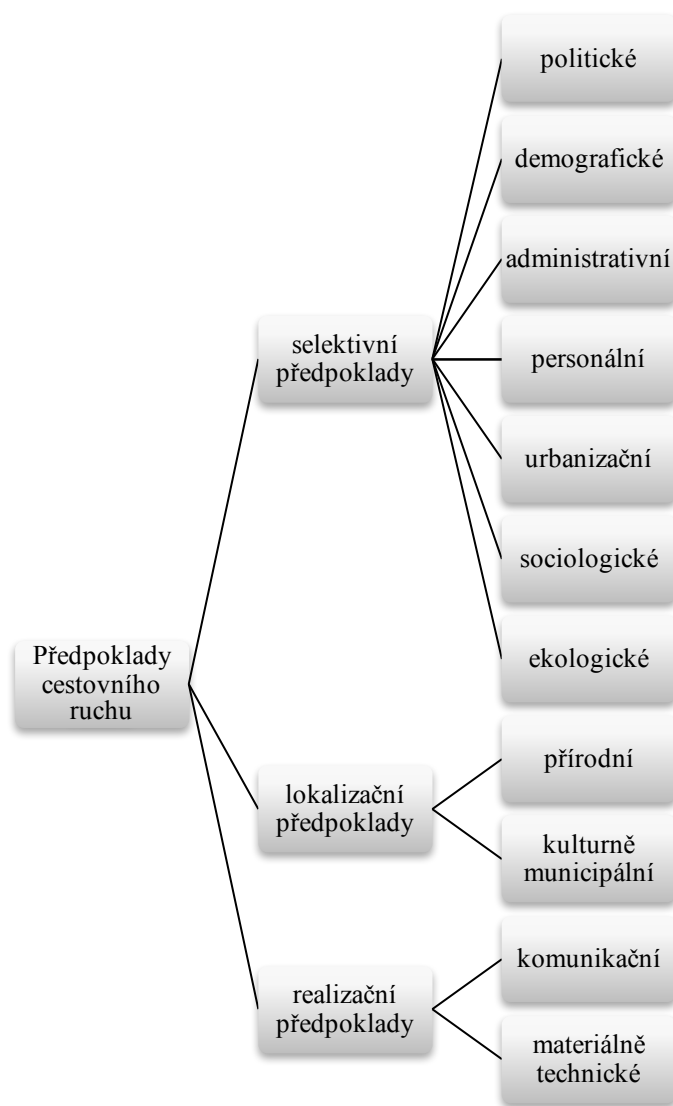
²² MARIOT, P.: *Prispevok k metode vyzkumu potencie krajiny z hľadiska cestovneho ruchu*. Geograficky časopis, 1969, roč. 21, č.1, s. 57-71.

²³ MARIOT, P.: *Metodicke aspekty funkčno-chronologickeho hodnotenia lokalizačnich predpokladov cestovneho ruchu*. Geograficky časopis. 1973, roč. 25, č. 1, s. 27-43.

²⁴ PÁSKOVÁ, M., ZELENKA, J.: *Výkladový slovník cestovního ruchu*. Kompletně přepracované a doplněné 2. vydání. Praha: Linde Praha, a. s., 2012, 454,455 s., ISBN 978-80-7201-880-2.

Selektivní předpoklady se dále dělí na politické, demografické, administrativní, personální, urbanizační, sociologické a ekologické předpoklady. Realizační předpoklady se člení na komunikační a materiálně technické předpoklady. Nejvýznamnější skupinou předpokladů cestovního ruchu pro účely této bakalářské práce jsou předpoklady lokalizační, ty se dělí na přírodní a kulturně municipální (kulturně historické). Lokalizační předpoklady pomáhají k rozvoji aktivit cestovního ruchu v určité destinaci na základě charakteristik toho, co dané území nabízí, prezentovány jsou kulturou, historií místa či přitažlivostí přírody.

Obr. 2- Schéma předpokladů cestovního ruchu

Zdroj: ²⁵

²⁵ PÁSKOVÁ, M., ZELENKA, J.: *Výkladový slovník cestovního ruchu*. Kompletně přepracované a doplněné 2. vydání. Praha: Linde Praha, a. s., 2012, 455 s., ISBN 978-80-7201-880-2.

4.6 Informační minimum

Autorka v této kapitole popisuje Německo, jako zemi ležící ve střední Evropě, také zde popisuje administrativní strukturu státu. V další podkapitole se v práci autorka snaží přiblížit jednu spolkovou zemi Německa z celkového počtu šestnácti spolkových zemí. Bavorsko se řadí kvůli neklidné historii svou architektonickou strukturou do kulturního dědictví Německa.

Třetí podkapitolou je přiblížení regionu Berchtesgadensko, který patří do spolkové země Bavorsko. Bavorsko se dělí do dalších šesti regionů, Berchtesgadensko láká návštěvníky svoji kulturní historií a místy, které dříve navštěvoval nacistický vůdce A. Hitler.

4.6.1 Informační minimum věnované Německu

Spolková republika Německo (dále jen SRN) se rozkládá ve střední Evropě, kde sousedí s celkem devíti státy (Dánsko, Polsko, Rakousko, Švýcarsko, Francie, Lucembursko, Belgie, Nizozemí a Česká republika). S celkovou rozlohou 357 021 km² a s počtem 82,18 milionu obyvatel²⁶ patří tato federativní parlamentní republika k nejlidnatějším státům v Evropské unii.

Administrativní struktura Německa je rozdělená do 16 spolkových zemí a každá z nich disponuje vysokou mírou autonomie. „Čtyři největší města SRN jsou Berlín (3,4 milionu obyvatel), Hamburk (1,8 milionu obyvatel), Mnichov (1,3 milionu obyvatel) a Kolín nad Rýnem (1 milion obyvatel).”²⁷

Jednou z vlastností Německa je, že vlna návštěvnosti obtěžuje účastníky cestovního ruchu jen minimálně. I když je v zemi mnoho měst, nikdy to není daleko na nejbližší lesní stezku, ke křišťálově průzračnému jezeru nebo na náročnou cyklostezku. Mnoho návštěvníků se nicméně poprvé seznámí s Německem v jeho srdci- hlavním městě Berlíně. Berlín je skutečně pozoruhodné místo, pulzující metropole, která si ale zároveň uchovává památky a vzpomínky na svou rozhodující (ne vždy pozitivní) roli v evropské a světové historii.

---

²⁶ ANONYM. *Einwohnerzahl- Anzahl der Einwohner von Deutschland von 1990 bis 2015 (in Millionen)*. Statista [online]. 2016 [cit.2016-12-10]. Dostupné z: <
<https://de.statista.com/statistik/daten/studie/2861/umfrage/entwicklung-der-gesamtbevoelkerung-deutschlands/> >

²⁷ STEWARD, J., WALKER, S., WILLIAMS, Ch.: *Německo*. Brno: JOTA, 2010, VIII s., ISBN 978-80-7217-730-1.

4.6.2 Informační minimum věnované Bavorsku

„Bavorsko je největší spolkovou zemí Německa s rozlohou více než 70 500 km². Tuto nejjihnější zemí Spolkové republiky Německo obývá 12 milionů lidí.“²⁸ Svou rozlohou je Bavorsko větší než Švýcarsko a počtem obyvatel převyšuje Českou republiku.

Svobodný stát Bavorsko tvoří území, jež v minulosti byla buď nezávislými světskými regiony nebo diecézemi. Leží zde bývalá říšská města, jako Rothenburg, Norimberk a Augsburg, která byla k Bavorsku přičleněna teprve na počátku 19. století. „*Historie Bavorska započala již v antice, kdy bylo osídleno Kelty a Římany. V průběhu 5. a 6. století na území přišli germánští Bajuvarové, po nichž byla země pojmenována. Následně zde vládli Frankové, rod Witelsbachů a Maxmilián I. Když v roce 1806 padla Svatá říše římská, stalo se Bavorsko královstvím, jímž zůstalo až do roku 1918.*“²⁹

Bouřlivá, neklidná historie po sobě zanechala v Bavorsku bohaté architektonické a kulturní dědictví. Kromě římských památek, barokních pevností a pohádkových zámků oplývá země nádhernou přírodou s Alpami, barvitými slavnostmi, které ji činí oblíbenou částí Německa mezi účastníky cestovního ruchu.

Stejně jako se dělí Spolková republika Německo na menší části, tak i Bavorsko se dělí na dalších sedm částí jménem Regierungbezirk, přeloženo autorkou jako vládní obvod. Jedná se o obvody Oberbayren, Niederbayern, Oberpfalz, Oberfranken, Mittelfranken, Unterfranken, Schwaben³⁰. Po hlubším prostudování mapy Bavorska je patrné, že hlavní město Bavorska Mnichov a i obvod Berchtesgadenska se nachází ve vládním obvodu Oberbayern (Horní Bavorsko). Hlavní město Mnichov bývá účastníky cestovního ruchu vnímáno jako životem pulzující kosmopolitní metropole s širokými bulváry, náměstími a širokou škálou restaurací a obchodů. Oproti tomu Berchtesgadensko je typické pro svou okouzující přírodu, solné doly a zajímavou historii.

---

²⁸ ANONYM. *Největší země Spolkové republiky Německo*. Bavorsko.eu [online]. 2016 [cit.2016-12-10]. Dostupné z: < <http://www.bavorsko.eu/bavorsko-v-cislech> >

²⁹ EGERT-ROMANOWSKA, J.: *Německo*. 2. vydání. Praha: Ikar, 2004, 225 s., ISBN 80-249-0315-6.

³⁰ ANONYM. *Bayern in Zahlen*. Bayerisches Landesamt für Statistik [online]. 2015 [cit.2016-12-10]. Dostupné z: < http://www.regierung.oberpfalz.bayern.de/opf/reg_bez.php >

4.6.3 Informační minimum věnované Berchtesgadensku

Na mapě Německé spolkové republiky je území Berchtesgadener Land rozeznatelné na první pohled - jedná se o jihovýchodní část spolkové republiky Bavorsko. Oblast Berchtesgaden leží ve vládním obvodu Horní Bavorsko. Tento správní obvod zahrnuje tři městské okresy a dvacet zemských okresů, jedním z nich je i Berchtesgadener Land (Berchtesgadensko).

Okolí Berchtesgadenu patří dle autorky k nejkrásnějším regionům nejen v Německu, ale také v celé Evropě. „*Zaujímá oblast Berchtesgadenských Alp, jejichž hranice určuje na západě řeka Saalach, na východě řeka Salzach, na jihu Kamenné moře (Steinernes Meer) a na severu Untersberg zvedající se do výšky 1972 m.n.m. Jižně od města Berchtesgaden se rozkládá národní park (Nationalpark Berchtesgaden).*”³¹ Národní park Berchtesgaden byl vyhlášen v roce 1978³² a zaujímá plochu 20 880 ha³³. „*Překrásné krajinné scenerie i snadná dostupnost zvyšují návštěvnost parku. Je zde dokonale vybudovaná síť asi 190 km turistických cest, 9 turistických chat a informační střediska. Od roku 1983 se národní park podílí na programu UNESCO Člověk a biosféra. Sídlo správy parku je v Berchtesgadenu.*”³⁴

Region Berchtesgadensko zasahuje do území Rakouska a spolu s ním sdílí i pohoří Bavorských Alp, které nabízí přírodní scenerie a i třetí nejvyšší horu Německa- na jihu Berchtesgadenska se tyčí mohutný vrchol Watzmann s výškou 2713 m.n.m.³⁵.

Po většinu své historie bylo území nynějšího Berchtesgadenska samostatným biskupstvím, které těžilo ze svých bohatých zásob soli, podobně jako východní soused Salzburg. Jejich cesty se oddělily po převedení církevního majetku do světských rukou v roce 1803³⁶, kdy Salzburg definitivně připadl Rakousku a Berchtesgaden Bavorsku.

K nechvalnému proslavení tohoto regionu došlo ve třicátých a ve čtyřicátých letech minulého století, kdy zde měl Adolf Hitler své sídlo. Jeho Orlí hnízdo se posléze stalo jednou z populárních atrakcí v celé oblasti.

Hlavním a přirozeným centrem regionu je městyš Berchtesgaden, kterému se často říká Markt Berchtesgaden³⁷, aby se odlišil od celé oblasti nesoucí stejný název.

---

³¹ EGERT-ROMANOWSKA, J.: *Německo*. 2. vydání. Praha: Ikar, 2004, 262 s., ISBN 80-249-0315-6.

³² SANETŘÍK, M.: *Evropské národní parky*. Veduta: Štíty, 2004, 66 s., ISBN 80-86438-08-2.

³³ Tamtéž

³⁴ Tamtéž, 67 s.

³⁵ STEWARD, J., WALKER, S., WILLIAMS, Ch.: *Německo*. Brno: JOTA, 2010, 405 s., ISBN 978-80-7217-730-1.

³⁶ Tamtéž

³⁷ Tamtéž

5. Praktická část

V této části se autorka snaží přiblížit jednotlivá místa, která leží v regionu Berchtesgadensko. V regionu se nacházejí mnohá místa navštívená vůdcem Německé říše v průběhu II. světové války A. Hitlerem, například pevnost, stojící nedaleko hranic Německa s Rakouskem, nazvanou Kehlsteinhaus (Orlí hnízdo). K tomuto sídlu si A. Hitler nechal postavit dlážděnou cestu, která byla vybudována v rekordním čase. Hitler dům často nenavštěvoval kvůli své averzi, a tak ho vícekrát navštívila jeho partnerka Eva Braunová.

V kapitole se objevuje popis výhledu z hory Kehlstein, od horské chaty Orlí hnízdo, na jezero Königssee. Pohled na tyto jezera je velmi příjemný a v dnešní době se tento výhled považuje za atraktivitu místa.

Součástí této kapitoly je práce s dotazníkem, řízenými rozhovory a vyhodnocování získaných výsledků.

5.1 Představení vybraných míst

K podrobnější interpretaci genia loci významných míst regionu Berchtedgaden byla zvolena následující místa. Tato místa byla zvolena především z důvodu mimořádného charakteru a proto, že se jedná o návštěvníky nejvíce navštěvované atrakce a atraktivity cestovního ruchu tohoto regionu³⁸.

V této kapitole byla sledována atmosféra a turistická atraktivita oblasti berchtesgadenských Alp, kde dříve ve svém rekreačním sídle pobýval říšský vůdce Adolf Hitler obklopen svými pohlaváry.

5.1.1 Orlí hnízdo (Kehlsteinhaus)

Nad Berchtesgadenskem se ve výšce 1839 m.n.m. tyčí místo, které má bohatou historii a zároveň nabízí svým návštěvníkům uchvacující pohled až do vzdálenosti 200 km³⁹. Toto místo se nazývá Kehlsteinhaus (Orlí hnízdo, The Eagles's Nest, Kehlstein Teehaus). Je možné ho navštívit pouze v době od května do října. Jedná se o místo, které platí za slavné horské Hitlerovo útočiště, které se dochovalo do současnosti ve víceméně původním stavu.

---

³⁸ ANONYM. *Berchtesgaden Sehenswürdigkeiten*. Tripadvisor [online]. 2017 [cit.2017-01-02] . Dostupné z: < https://www.tripadvisor.de/Attractions-g187299-Activities-Berchtesgaden_Upper_Bavaria_Bavaria.html >

³⁹ ANONYM. Berchtesgadener Land Tourismus GmbH (BGLT).: *Das müssen Sie gesehen haben*. Druckerei Plenk: Berchtesgaden. 2016, Propagační materiál regionu Berchtesgadensko, 8 s..

Na toto místo je možné vyjít pěšky a nebo zvolit cestu autobusem v kombinaci s jízdou výtahem uvnitř hory samotné. Kdo zvolí cestu autobusem, jeho putování začíná ve frontě lidí, kteří čekají na koupi lístků. Dospělý si koupí lístek za 16 €. Poté na moderní zastávce vyčká příjezdu autobusu (odjezd každých 25 minut), nastoupí a s přísně dodržovaným počtem spolucestujících (tak, aby všichni seděli a nikdo nestál - bezpečnostní důvody) se vydá na cestu k vrcholu Kehlstein. V jednu chvíli odjíždí vždy alespoň dva autobusy, při nejvyšší vytíženosti je využito celkem 7 autobusů. Tyto dopravní prostředky šetří ovzduší místního národního parku díky tomu, že jsou na plynový pohon (zemní plyn). Během cesty je na obrazovkách v autobusech, v němčině či v angličtině, představováno Orlí hnízdo. Je to z toho důvodu, že účastníci cestovního ruchu, kteří nejsou příliš aktivní a nemají touhu zjišťovat, získávat nové informace, by se jinak o tomto místě nic nedozvěděli. Mnozí by tak navštívili místo, které by je ohromilo přírodním bohatstvím, které na vyhlídkách nabízí, ale o jeho historii by se nedozvěděli vůbec nic. Tato jízda je již sama o sobě nezapomenutelným zážitkem: úzká silnice, v některých chvílích míjející se autobusy jedoucí v obou směrech. Během cesty po silnici Kehlsteinstraße stoupá autobus klikatící se 4 metry širokou cestou ve výšce přibližně 700 výškových metrů⁴⁰, které překonává a protíná celkem 5 tunelů, které byly postaveny v příkrých svazích hory. Pokud někdo trpí závratěmi, autorka doporučuje sednou si raději na sedadlo dále od okna. Kehlsteinstraße je dlouhá 6 km.

Z autobusu se vystupuje ve chvíli, kdy zastaví na Kehlsteinparkplatz. Při výstupu je nutné individuálně nahlásit v kolik hodin se předpokládá zpáteční cesta do dolní stanice autobusu - je to z toho důvodu, aby nenastala velká kumulace zájemců o jízdu autobusem, aby počty cestujících byly rozloženy rovnoměrně. Na toto místo navazuje tunel ve skalním masivu, který návštěvníky dovede k původnímu zlatému výtahu, který má na všech svých stěnách i na stropě zrcadla, to z toho důvodu, že Adolf Hitler byl klaustrofobik - zrcadla, včetně toho na stropě, přispívala k optickému zvětšení prostoru. Je zvláštností, že tunel je dlouhý přesně 124 metrů⁴¹ a stejně tak je dlouhá i cesta výtahem.

Na vrcholu hory stojí chata, která v sobě nyní skrývá restauraci, výstavu fotek a stánky s prodejem suvenýrů. Z pohledu autorky je nevhodné, aby se v těchto historických prostorech nacházela restaurace. Vhodnější by dle ní bylo doplnit výstavu fotografií o historickou expozici, například historický nábytek, doplňky interiéru, apod. Například dobový krb, dárek od

---

⁴⁰ ANONYM. *Kehlsteinstraße / Eagle's Nest road*. Kehlsteinhaus [online]. 2017 [cit.2017-01-17]. Dostupné z: <<http://www.kehlsteinhaus.de/de/kehlsteinstrasse.php?navid=2> >

⁴¹ Tamtéž

Mussoliniho k 50. narozeninám A. Hitlera, vybudovaný v kruhové místnosti horského sídla je historický artefakt, který přitahuje pozornost mnohých návštěvníků. I z tohoto pozorování činí autorka závěry tohoto typu.

Při návštěvě Kehlstein i Kehlsteinhaus hraje znatelnou roli počasí, pokud je krásně a jasno, návštěva vrcholku hory, přilehlých cest a restaurace se může počítat i na hodiny, každý je okouzlen úchvatnými výhledy do okolí, např. na Königssee, Watzmann, Berchtesgaden. Při špatném počasí - mlha, déšť, zatažená obloha, je pak čas strávený na tomto místě o mnoho kratší a úkryt před špatným počasím je možné nalézt u výstavy fotografií uvnitř budovy.

5.1.1.1 Historie Kehlsteinhaus

Pro potřeby intenzivního vnímání genia loci místa je nutné být obeznámen s historií, která s tímto místem hýbala. Pro Kehlsteinhaus je jeho historie velice významnou složkou, jedním z důvodů, proč lidé Orlí hnízdo navštěvují.

Symbol moci nacistického režimu, nákladná projekce moci, místo kde byla činěna rozhodnutí, místo kde byla plánována válka a masové vyvraždování - pod těmito všemi označeními se skrývá útočiště vůdce Německé říše v Obersalzbergu. Za projekt stavby zodpovídal jeden z hlavních představitelů NSDAP, Hitlerův osobní sekretář Martin Bormann, jak již bylo uvedeno v teoretické části (kapitola 4.4). Svým jménem se podepsal i pod stavbu silnice Kehlsteinstraße vedoucí z Obersalzbergu. Silnice vznikla odstřelem skály a byla vydlážděna za pouhých 13 měsíců v letech 1937 a 1938. I dnes má tato silnice své prvenství, je nejvýše položenou horskou silnicí v Německu. Okolí hory bylo Bormannovi velmi dobře známé, bydlel se svou rodinou nedaleko v chatě Kehlalm, odkud se mu nabízely skvostné pohledy na protilehlou horu Kehlstein. Chtěl ji více zpřístupnit, a tak začal přeměňovat svůj sen ve skutečnost. Za vytvoření prvních plánů zodpovídal stavební inženýr August Michahelles, ten se poté sešel s již zmiňovaným Bormannem. Schůzka inženýra Michahellese s Bormannem dopadla velmi špatně, jelikož Bormann na inženýra kladl vysoký tlak. Samotný vůdce si přál, aby cesta do sídla byla vydlážděna do jara následujícího roku.

Silnice, která měla být dostavěna pod vedením inženýra Michahellese, byla dokončena o několik měsíců dříve než byla původní plány a přání vůdce. Tato stavba, se zdála býti bezproblémová, ale jak se později ukázalo, skála, na které se sídlo vůdce stavělo, se sesunula dolu a zabila několik pracujících dělníků. Padající skála zabila mimo jiné i řidiče Bormanna,

který sjel s vozem ze silnice a spadl u Terzangerlemu. Tomuto místu se dodnes říká Giggengachrieß.

Prvním plánem Orliho hnízda bylo postavit pevnost ze dřevěných konstrukcí. Zdi Orliho hnízda byly pokryty fasádou, které sídlu dodávaly na jeho mohutnosti. Fasáda byla postavena ze žulovitých kamenů, které se na Orlí hnízdo tahaly přes kabelový systém. Pracovní tempo bylo opravdu vysoké, na stavbě domu se podílelo mnoho zedníků, inženýrů, techniků, dlaždičů, atd.

5.1.1.2 Hitler a jeho sídlo

Sídlo Hitlera, Kehlsteinhaus, bylo postaveno ve dvou patrech. Budova, na vrcholku hory Kehlstein, se rozdělovala na přízemní patro a suterén, ve kterém byly čtyři pokoje, toaletní pokoj, dále konferenční místnost a také balkón s vyhlídkou. V hlavním patře budovy byla také konferenční místnost a balkón s recepčním sálem. Další místností v přízemním patře byl pokoj s úchvatnou scenérií okolní přírody. Všechny zmíněné místnosti byly postaveny s velice vysokými standardy. V prostorech Orliho hnízda se nacházela také kuchyň a Hitlerova studovna – tyto prostory nebyly nikdy využity. Tato čajovna, jak bývá též označována, nenabízela možnost přespání, byla určena pouze k jednodenním návštěvám. Zajímavostí je, že Orlí hnízdo bylo postaveno za pouhých deset měsíců.

Adolf Hitler navštívil tuto pevnost pouze čtrnáctkrát⁴², poslední návštěva se datuje ke dni „17. října 1940“⁴³. Nacistický vůdce sídlo v Berchtesgadenu rád nenavštěvoval, jelikož měl averzi k řídkému vzduchu a také velmi často pokládal svým podřízeným otázky ohledně výtahu v Orlí hnízdě, vůdce si myslel, že není moc bezpečný, byl klaustrofobik. Jak již bylo zmíněno, Hitler toto sídlo navštěvoval jen zřídka, kvůli své postupně se zvyšující averzi, avšak jeho partnerka, Eva Braunová, dům navštěvovala velmi často. Uskutečnila se zde například i svatba její sestry Gretl.

Na rozdíl od známější Hitlerovy rezidence Berghof se Orlímu hnízdu podařilo odolat jak divokým manévřům na konci druhé světové války, tak i poválečné demolici objektů, které souvisely s nacistickým režimem. Návštěvníci, kteří jezdí do Orliho hnízda, mohou děkovat zejména tomu, že dům Hitler navštěvoval velmi zřídka – uchránilo ho před jistou demolicí. Za

---

⁴² WOLF, P. *Po stopách Třetí říše (část druhá)*. Bratrství.net [online]. 2009 [cit.2017-01-02]. Dostupné z: <<https://sarmatia.wordpress.com/2009/12/12/po-stopach-treti-rise-cast-druha/comment-page-1/>>

⁴³ MACH, M. *Kehlsteinhaus*. Opevnění [online]. 2013 [cit.2017-01-02]. Dostupné z: <<http://opevneni.blogspot.cz/2013/04/kehlsteinhaus-orli-hnizdo.html>>

zmínku stojí také okupační jednotky, které si na konci války odnesly kusy porcelánu nebo nábytku a uvádí se, že si odnesly i dveřní kliky. Některé z těchto věcí jsou dnes součástí soukromých sbírek, které se nacházejí především ve Spojených státech amerických, další předměty pak beze stopy zmizely.

5.1.2 Jezero Königssee

Při pohledu z Orliho hnízda se otevírá nádherný pohled na jezero Königssee (Královské jezero), dříve známé jako Bartholomä-See. Toto místo je oblíbené pro možnosti odpočinku, ale i pro trávení aktivní dovolené.

Jezero Königssee zaujímá první místo mezi nejhlubšími německými jezery (s hloubkou 192 metrů)⁴⁴ a zároveň se řadí i mezi nejhlubší jezera ve střední Evropě. I přesto, že se jedná o nejhlubší německé jezero, je zároveň jedno z nejmenších. Jezero leží v nadmořské výšce 603 metrů⁴⁵ a vytvořila ho činnost ledovce, v údolí horských masívů Hagengebirge, Jenner, Watzmann, před více než 12 000 lety⁴⁶, tudíž je ledovcového původu. „*Délka jezera je 8 km, v nejširším místě měří přibližně 1 km a díky své hloubce 192 metrů, udržuje Königssee svou chladnou teplotu vody během celého roku, a to i v těch nejteplejších dnech.*”⁴⁷

Jezero má několik přítoků a vzhledem k tomu, že v okolí se nachází spousta skal, padá voda do jezera i z několika vodopádů - například z potoků Königsbach a Schreinbach. V bezprostřední blízkosti jezera se na poloostrově Hirschau nachází barokní kostel St. Bartholomä. Kostel je pojmenován po svatém Bartoloměji, patronovi alpských farmářů.

Po obvodu jezera vedou mnohé turistické stezky, ale z důvodu obklopení příkrým pohořím, nelze jezero celé obejít pěšky, proto je vhodnější, k cestě na druhou stranu jezera, zvolit zde provozovanou lodní dopravu. Společnost Bayerische Seenschiffahrt GmbH byla založena v roce 1997, vlastníkem této společnosti je Freistaat Bayern. Plavební společnost disponuje celkem 18 elektromotorovými čluny, které jezdí pravidelně každých 30 minut mezi přístavy Königssee, Kessel, St. Bartholomä a Salet. Kvůli tomu, že se jedná o jedinou možnost

⁴⁴ KUTHAN, T. *Jezera Königssee a Obersee*. Cesty do přírody [online]. 2013 [cit.2017-01-02]. Dostupné z: <<http://www.cestydoprirody.cz/clanky/99-jezera-konigsee-a-obersee> >

⁴⁵ SANETŘÍK, M.: *Evropské národní parky*. Veduta: Štíty, 2004, 66 s., ISBN 80-86438-08-2.

⁴⁶ KUTHAN, T. *Jezera Königssee a Obersee*. Cesty do přírody [online]. 2013 [cit.2017-01-02]. Dostupné z: <<http://www.cestydoprirody.cz/clanky/99-jezera-konigsee-a-obersee> >

⁴⁷ ANONYM. *Must see Attractions and Sights*. Berchtesgadener Land Tourismus GmbH [online]. Berchtesgadener Land Tourismus GmbH. 2016 [cit. 2017-01-02]. Dostupné z: <<http://image.tomas.travel/irs18/repository/DEU00000060029897241/DEU00000060000387322/DEU00000060278694683.pdf> >

dostat se na jinak nedostupná místa jezera Königssee, je velice časté, že se v hlavní sezóně na nástupních místech vytváří fronty čekajících lidí. Pro rok 2017 je stanovena cena za lístek pro dospělého na trase Königssee- Sallet- Königssee na 17,80 €⁴⁸.

Region Berchtesgadensko je hojně navštěvován lidmi z celého světa, a tak velkou roli hraje ochrana přírody. Jezero Königssee leží v Národním parku Berchtesgaden, proto se tomu musí přizpůsobit i cestovní ruch této oblasti. Příkladem jde již zmiňovaná společnost, která provozuje elektromotorové čluny, které brázdí křišťálově čistou hladinu jezera.

Před vynalezením motorových člunů byly jediným dopravním prostředkem na jezeře veslice, z nichž vychází princip elektromotorových člunů, které nyní společnost využívá a také princip tzv. vorů, které bývají využívány při přepravě skotu domácího na pastvy v okolí jezera.

Plavba elektromotorových člunů na jezeře Königssee započala v roce 1909, kdy firma Siemens - Schuckert poskytovala k jízdě po jezeře loď Accumulator pro 38 osob⁴⁹. Poté přišly na řadu parní lodě Tristan a Isolde, každá pro 18 osob⁵⁰. A po éře motorové lodi Gemse přišel konec motorových plavidel na tomto jezeře.

A od této doby se na jezeře plaví jen lodě s elektromotorem, což v praxi znamená, že v lodi je zabudovaná baterie, na kterou je možné ujet až 120 kilometrů⁵¹. Poté je nutné baterii opět nabít. Díky elektromotorům se také snížil čas, který návštěvník na lodi během plavby stráví. To ale návštěvníkům není nijak na škodu, protože i přes to si plavbu na této klidné a k přírodě šetrné lodi užijí. Zároveň se díky lodím s elektromotorem chrání příroda zdejšího národního parku.

Kapitán lodi v polovině plavby, uprostřed jezera, vypne elektromotor a v tu chvíli se rozhostí hrobové ticho. Toho využívá kapitán lodi, který se v momentě změní v hudebníka a začne troubit na trubku. Následující ozvěna podporuje u návštěvníků jedinečný pocit z plavby lodí a mají chuť se opětovně vrátit. Dříve byla ozvěna vyvolávána pomocí střelby z děla – ozvěnu pak bylo možné slyšet až sedmkrát. V současné době je ozvěnu slyšet jednou až dvakrát, záleží na počasí. Skalní stěně, proti které hudebník troubí, se říká Echowand (Stěna ozvěny).

---

⁴⁸ ANONYM. *Fahrpreise 2017*. Seenschiffahrt [online]. 2017 [cit.2017-01-02] . Dostupné z: <<http://www.seenschiffahrt.de/koenigssee/preise-und-angebote/fahrpreise/> >

⁴⁹ ANONYM. *Schiffahrt Königssee*. Bayerische Seenschiffahrt GmbH [online]. Bayerische Seenschiffahrt GmbH. 2012 [cit. 2017-01-02]. Dostupné z:

<http://www.seenschiffahrt.de/fileadmin/daten/downloads/presse/Geschichte_Schiffahrt_KS_2012.pdf >

⁵⁰ Tamtéž

⁵¹ Tamtéž

Během plavby kormidelník, tentokrát v roli průvodce, upozorňuje cestující na stěnu Falkensteiner, na které je viditelný křížek červené barvy. Byl tam umístěn jako vzpomínka na nešťastnou událost, kdy se během bouřky v 17. století převrátil vor s poutníky a 71⁵² z nich se utopilo.

5.1.3 Jezero Obersee

Poté, co návštěvník vystoupí z lodi v přístavišti Salet se po několika minutové cestě dostane k dech beroucí části německé přírody. „*Jezero Obersee je přibližně 1,3 km a 420 metrů široké.*“⁵³ Tato dvě jezera jsou propojená potokem Wildbach, který měří více než půl kilometru. Kolem celého horního jezera (Obersee) je možné projít po cestě, která vede až k salaši Fischunkelalm a následně k vodopádu Röthbachfall, který čítá výšku 470 metrů. S touto výškou se řadí na první místo mezi německými vodopády. Salaš je v letních měsících obývána místními obyvateli, ale zároveň funguje jako hostinec pro návštěvníky. Salaš pojmenována Fischunelalm, která funguje jako hostinec, nabízí příchozím za poplatek mléko a chléb s domácím máslem.

V letní turistické sezóně místo navštěvuje nespočet turistů a z toho důvodu si mnohdy návštěvník připadá jako součást masy. Zkušený cestovatel, který je podpořen svou turistickou obuví, může sejít z cesty a najednou má možnost vnímat ničím a nikým nerušenou přírodu zdejšího místa. Návštěvníci jezera Obersee při cestách k jezeru překonávají ohrady, které jsou určeny pro tur domácí, aby místním obyvatelům toto zvíře neutíkalo z pastev, kam jsou v letních měsících přemísťovány z okolí Berchtesgadenu pomocí širokých lodí. Tato událost, nesoucí název Almbtrieb, je významným dnem v kalendáři tohoto regionu.

Díky povolení ke koupání v těchto na sebe navazujících jezerech je umožněno návštěvníkům přečkat horké letní dny ve vodách jezera. Je pravidlem, že při teplotách okolo 30°C dosahuje teplota vody v horním jezeru přibližně o polovinu méně stupňů. Tím, že je povoleno se po jezeře přepravovat pouze pomocí lodí s elektromotory, veslicemi a šlapadly, je i dalším generacím zachováno toto nejvíce čisté jezero Německa, jehož voda má kvalitu pitné vody⁵⁴.

---

⁵² MALDA. *Salcbursko, Berchtesgaden, 2011*. Letem světem aneb Malda na cestách [online]. 2011 [cit. 2017-01-16]. Dostupné z: < <http://cesty.stylreality.cz/2011-salcburskoberschtesgaden/cestopis?showall=1> >

⁵³ KUTHAN, T. *Jezera Königsee a Obersee*. Cesty do přírody [online]. 2013 [cit.2017-01-02] . Dostupné z: <<http://www.cestydoprirody.cz/clanky/99-jezera-konigsee-a-obersee> >

⁵⁴ MALDA. *Salcbursko, Berchtesgaden, 2011*. Letem světem aneb Malda na cestách [online]. 2011 [cit. 2017-01-16]. Dostupné z: < <http://cesty.stylreality.cz/2011-salcburskoberschtesgaden/cestopis?showall=1> >

Toto jezero, stejně tak, jako jezero Königssee bylo oblíbené u A. Hitlera a E. Braunové, ti se procházeli po jejich březích, kde mnohdy Hitlerova partnerka i cvičila. Během pobytu u těchto jezer se v kulisách nádherné německé přírody nechávali fotografovat a snímky pak byly používány k propagandistickým účelům.

5.1.4 Dokumentation Obersalzberg

V nedalekém okolí Berchtesgadenu, v kopcích toto město obklopující, leží Dokumentation Obersalzberg. Budova ležící východně od města Berchtesgaden nabízí výstavu Institutu soudobé historie Mnichov – Berlín (Institut für Zeitgeschichte, München – Berlin). Jelikož místní obyvatelé neradi vzpomínají na historii, které se zde odehrála, nenese toto muzeum název, který by byl jakkoliv spojený s vůdcovým jménem či s nacismem.

Dokumentation Obersalzberg vybudoval Svobodný stát Bavorsko, muzeum bylo zpřístupněno v roce 1999. Hitler si díky prodeji své knihy *Mein Kampf* mohl dovolit tento dům koupit, k tomuto domu si vytvořil blízký vztah. Když ho dříve navštěvoval, nesl jméno Haus Wachenfeld. Obec Obersalzberg byla již od druhé poloviny 19. století ovlivněna účastníky cestovního ruchu. Nacistický vůdce po odkoupení domu Haus Wachenfeld nechal dům přestavět na reprezentativní centrální sídlo pojmenované Berghof. V centrálním sídle Berghof bydlel vůdce se svoji partnerkou Evou Braunovou a s početným služebnictvem, vůdcova sestřenice Angela Hitler se starala o jeho domácnost. Postupem času si straničtí funkcionáři přesunuli do oblasti Berchtesgadenska své domovy. Kvůli tomu, že se z této dříve rekreační oblasti stala vůdcova uzavřená oblast, místní obyvatelstvo bylo tudíž odsunuto mimo území. Stejně tak, jako v pevnosti Kehlsteinhaus, i toto místo bylo významné k plánování, uzavírání, rozhodování. Jak je z mnohých dokumentárních filmů zřejmé, využívala propaganda režimu okolní krajinu k působení na lidi. Hitler v těchto propagandistických dílech zastával role „*milovníka přírody, lidového politika, milovníka dětí, dobrého souseda, velkého státníka a osamělého vizionáře*“⁵⁵. Oproti pevnosti na nedaleké hoře, toto místo navštěvoval velice často a trávil zde dlouhé pobyty.

Během posledního roku II. světové války byl objekt z větší části zničen při náletech britské flotily. Americké vojenské jednotky toto místo obsadily a dřívější letní sídlo Hitlera začaly později využívat jako rekreační oblast. Sedm let po válce byla většina z rezidence

---

⁵⁵ KLEMENTOVÁ, B. *Orlí hnízdo: Hitlerovo idylické sídlo a symbol velikášství Třetí říše*. Rady na cestu [online]. 2016 [cit.2017-01-02]. Dostupné z: <<http://m.radynacestu.cz/magazin/orli-hnizdo/>>

srovnána se zemí a pouze nepatrná část dřívější rezidence byla od roku 1952 zpřístupněna pro účely cestovního ruchu. Z pohledu dnešních účastníků cestovního ruchu je možné v regionu Berchtesgadensko vidět z tehdejšího období nezničené Orlí hnízdo a komplex bunkrů. Svobodný stát Bavorsko získal právo nakládat s objektem, i přesto, že již od konce války byl vlastníkem oblasti, až po odchodu amerických vojáků v roce 1996.

Dnes Dokumentation Obersalzberg obsahuje stálou expozici popisující témata týkající se nacismu, konkrétně jsou to témata: Obersalzberg, Mýtus a kult vůdce, Aktéři režimu, Německá společnost, Komplex bunkrů, Druhá světová válka, Genocida, atd. Výstava se skládá z fotografií, dokumentů, plakátů, audio a videonahrávek. Tímto působí na laickou veřejnost s cílem informovat.

*„Jak bude budova přijímána zákazníky, závisí na mnoha faktorech. Mezi externí faktory patří především architektura a genius loci, které samy o sobě mnohou být důvodem pro návštěvu. Dalším faktorem je okolí, prostředí, kde se nachází.“*⁵⁶ Tak jako pro všechna muzea, tak i pro Dokumentation Obersalzberg platí základní rozdělení zákazníků na místní obyvatele a na účastníky cestovního ruchu. Muzea, která nabízejí jedinečnou expozici, včetně Dokumentation Obersalzberg, čítají vyšší procentuální podíl návštěvníků, kteří přijedou pouze jednou. Je to z toho důvodu, že za návštěvou cestují z dálky, mnohdy i ze zahraničí. V tomto případě je velice důležité, aby návštěvníci byli s návštěvou muzea spokojeni a svou zkušenost předávali dál a rozšiřovalo se tak zákaznické portfolio muzea.

---

⁵⁶ JOHNNOVÁ, R.: *Marketing kulturního dědictví a umění*. Praha: Grada Publishing, a.s., 2008, 181 s., ISBN 978-80-247-2724-0.

5.2 Dotazníkové šetření

5.2.1 Sběr informací

K účelům primárního, kvantitativního výzkumu této bakalářské práce byl autorkou vytvořen dotazník s celkem 16 otázkami. Před samotným zveřejněným dotazníkem byly všechny otázky testovány na vzorku respondentů, tím autorka přispěla k tomu, že se odstranil možný následný problém s neporozuměním otázek. Dotazník byl vytvořen na internetových stránkách www.surveymonkey.com, šířen byl pomocí sociálních sítí, např. Facebook a prostřednictvím e-mailu, jelikož všichni lidé nemají založený účet na nějaké ze sociálních sítí. Dotazníkové šetření probíhalo od 15. října 2016 do 15. února 2017.

Dotazníkové šetření bylo anonymní. Z celkového počtu 16 otázek v dotazníku bylo 10 otázek čistě uzavřených (předem zadané možnosti odpovědí, pro vyhodnocování jsou snazší na zpracování), celkem 4 otázky, které byly polootevřené a 2 čistě otevřené otázky, kde bylo možné vyjádřit svůj názor. Pro toto dotazníkové šetření byly zvoleny jednoduché otázky, u kterých respondenti neměli problém s pochopením a s následným zodpovězením položených otázek. V dotazníkovém šetření byly uvedeny otázky, které sloužily k charakterizování respondentů, celkem 4, zbývající otázky byly zacílené k zjišťování jejich postojů.

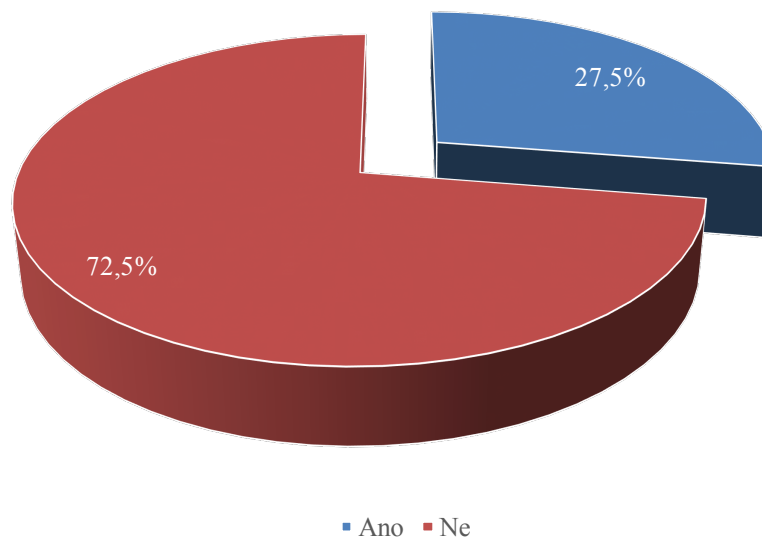
Celkový počet oslovených je 429 osob, z nichž Berchtesgadensko navštívilo celkem 118 odpovídajících a odpovědi těchto respondentů, kteří Berchtesgadensko navštívili pouze jednou či opakovaně, byly použity pro účely této práce. Vyplněné dotazníky od osob, které region Berchtesgadensko doposud nenavštívily, celkem 311, nebyly do zpracování dotazníkového šetření zahrnuty.

V této podkapitole jsou v grafickém zobrazení uvedeny výsledky uzavřených otázek a otázek polootevřených. Výsledky otázek č. 8 a č. 11, které jsou otevřené, jsou uvedeny v této kapitole a konkrétní odpovědi jsou uvedeny a okomentovány v kapitole č. 6- Průběh a výsledky dotazníkového šetření.

Dotazníkového šetření se zúčastnilo celkem 118 respondentů, z toho byl počet odpovídajících žen 83, odpovídajících mužů bylo celkem 35. Převažující část dotazovaných byla ve věkové kategorii 19- 30 let.

5.2.2 Vlastní dotazníkové šetření

Otázka číslo 1

Graf 1- Otázka dotazníkového šetření č. 1: Navštívili jste region Berchtesgadensko?

Zdroj: ⁵⁷

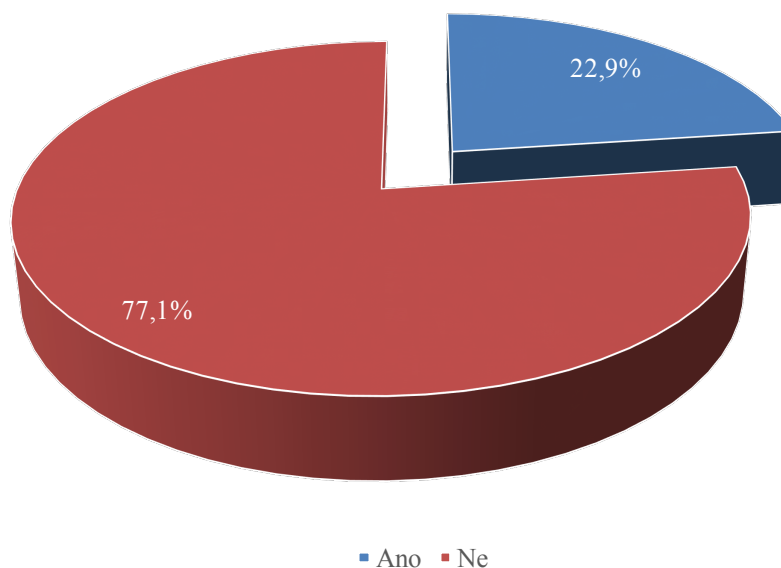
U první otázky v dotazníkovém šetření se zjišťuje, zda odpovídající navštívili region Berchtesgadenska. Ti, kteří odpověděli, že tento region dosud nenavštívili, celkem 311 odpovídajících, dále byli požádáni o ukončení vyplňování následujících otázek a jejich odpovědi byly ze zpracování dotazníkového šetření vynechány.

Počet těch respondentů, kteří region Berchtesgadensko navštívili, zahrnuje celkem 118 jedinců. Tito lidé poté pokračovali ve vyplňování dotazníkového šetření pro účely této bakalářské práce. Celkový počet oslovených je u této otázky 429 lidí. Touto otázkou bylo docíleno segmentace odpovídajících, na ty, kteří region Berchtesgadenska nenavštívili a na ty, kteří místo Berchtesgadenska navštívili a mohli se s vnímáním genia loci v této oblasti setkat. Na následující otázky odpovídali pouze lidé, kteří region Berchtesgadensko navštívili.

---

⁵⁷ Autorka, 2017 (vlastní šetření)

Otázka číslo 2

Graf 2- Otázka dotazníkového šetření č. 2: Navštívili jste oblast Berchtesgadenu (Německo- Spolková republika Bavorsko) opakovaně?

Zdroj: ⁵⁸

Otázka č.2 se zabývala tím, zda se účastníci cestovního ruchu vrací do regionu Berchtesgadensko. Jedná se o rozdělení na účastníky cestovního ruchu, kteří region navštívili opakovaně a na ty, kteří Berchtesgadensko navštívili pouze jednou.

Z celkového počtu 118 respondentů zvolilo celkem 27 respondentů odpověď ano. Ti navštívili místo opakovaně, vrátili se do této oblasti. Důvody mohou být například takové, že je okouzlila tamní příroda, nestihli navštívit všechna místa, která navštívit chtěli, oslovila je místní historie, atd. Roli také může hrát genius loci této oblasti.

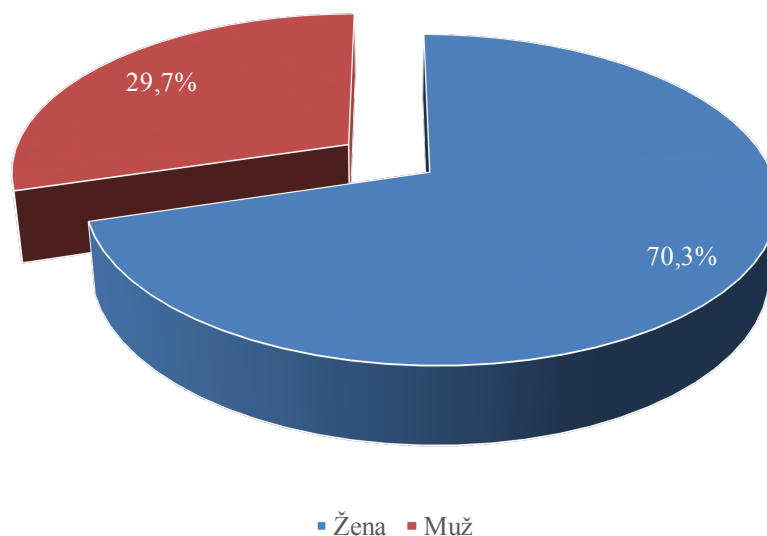
Z celkového počtu 118 respondentů odpovědělo 91, že tento region opakovaně nenavštívili, navštívili ho pouze jednou. Toto zjištění může plynout z toho, že někteří respondenti navštívili hlavní místa tohoto regionu (např. Orlí hnízdo, jezero Königssee) a více aktivit zde nevyhledávali, proto se na místo již nevrátili.

---

⁵⁸ Autorka, 2017 (vlastní šetření)

Otázka číslo 3

Graf 3- Otázka dotazníkového šetření č. 3: Pohlaví:

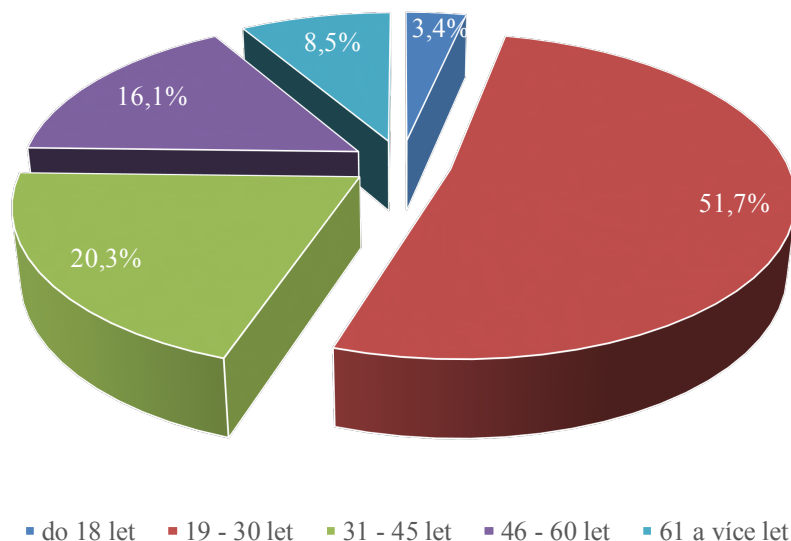
Zdroj: ⁵⁹

Otázka číslo 3 zjišťovala jaký je, v tomto dotazníkovém šetření, procentuální poměr mezi odpovídajícími ženami a muži. Počet odpovídajících žen byl zaznamenán s počtem 83 (70,3 %), odpovídajících mužů bylo celkem 35 (29,7 %).

---

⁵⁹ Autorka, 2017 (vlastní šetření)

Otázka číslo 4

Graf 4- Otázka dotazníkového šetření č. 4: Věk:

Zdroj: ⁶⁰

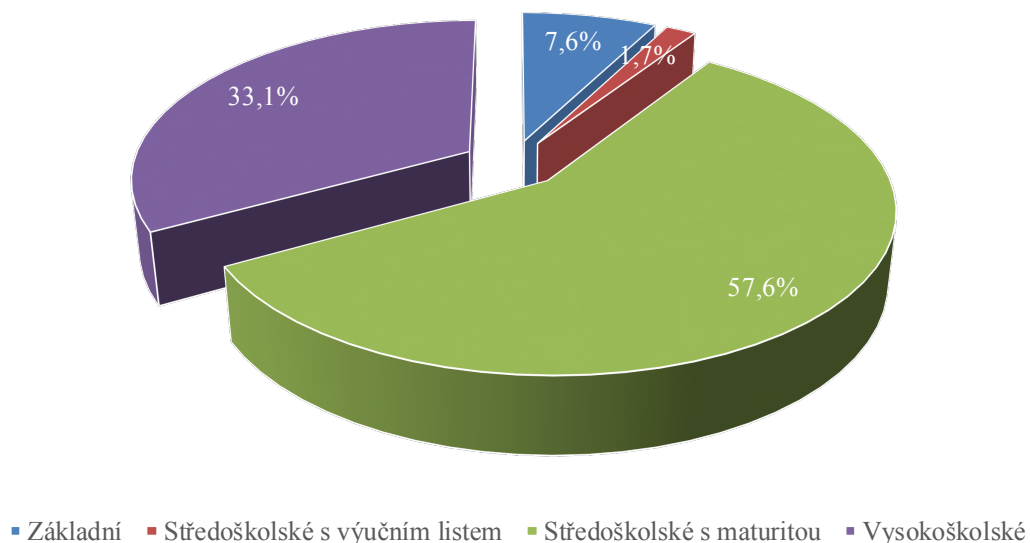
Tato otázka se zabývala věkem respondentů. Nejvíce respondentů patřilo do skupiny 19-30 let (61 respondentů, 51,7 %), možnost odpovědi 31- 45 let zvolilo 24 respondentů, mezi věkovou skupinu 46- 60 let se zařadilo celkem 19 odpovídajících. Mezi respondenty patří i 4 lidé ve věku do 18 let a celkem 10 lidí ve věku 61 let a více.

Pravděpodobně důvodem, že nejpočetnější skupinou jsou respondenti ve věku mezi 19 a 30 lety, je, že se jedná o osoby v produktivním věku, kteří využívají internet (skrže který byli respondenti osloveni) pro pracovní, studijní účely a ve svém volném čase. Důvodem může být i to, že nejvíce respondentů bylo osloveno prostřednictvím sociálních sítí.

---

⁶⁰ Autorka, 2017 (vlastní šetření)

Otázka číslo 5

Graf 5- Otázka dotazníkového šetření č. 5: Nejvyšší dosažené vzdělání:

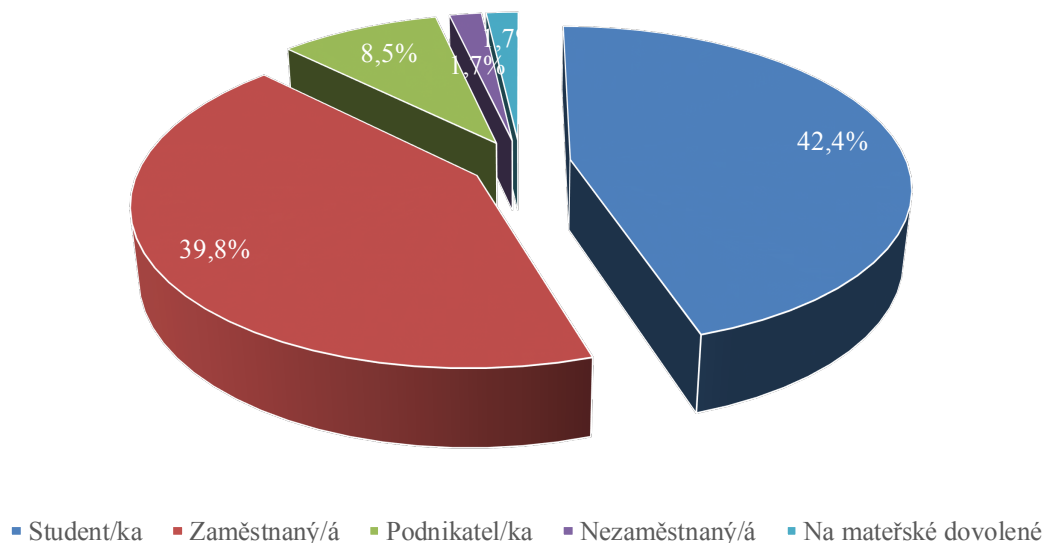
Zdroj: ⁶¹

Otázka číslo 5 se zabývala zajímavě o nejvyšší dosažené vzdělání odpovídajících. Nejpočetnější skupinou byli lidé, jejichž nejvyšším dosavadním vzděláním je středoškolský stupeň s maturitou (celkem 68), 39 respondentů zvolilo za svou odpověď vysokoškolské vzdělání. Na dotazníkové šetření odpovídalo také 9 respondentů se základním vzděláním a 2 se středoškolským vzděláním zakončeným výučním listem.

---

⁶¹ Autorka, 2017 (vlastní šetření)

Otázka číslo 6

Graf 6- Otázka dotazníkového šetření č. 6: Současná ekonomická aktivita:

Zdroj: ⁶²

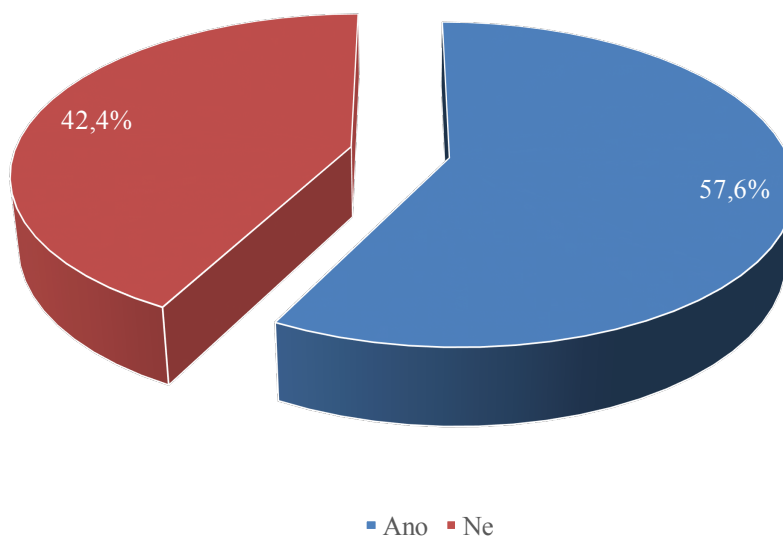
Otázka číslo 6 zjišťuje jaké ekonomické aktivitě se účastníci tohoto dotazníkového šetření věnují. Každá z uvedených skupin, dle současné ekonomické aktivity, byla zvolena minimálně dvakrát. Nejvíce zastoupenou odpovědí, zvolenou celkem padesátkrát, je student/ka. Velice blízko, co se počtu odpovídajících týče, byla skupina zaměstnaných (47 odpovědí). Zbývající respondenti zvolili odpovědi: podnikatel (10 odpovídajících), nezaměstnaný (2 odpovídající) a na mateřské dovolené byli, z počtu 118 respondentů, celkem 2 respondenti.

Důvodem opětovně může být šíření dotazníku prostřednictvím internetu (sociální sítě a e-mailová korespondence), právě proto bylo osloveno nejvíce respondentů, kteří jsou studenty či zaměstnanci. Ti internet využívají ke komunikaci ve svém volném čase či k pracovním účelům (e-mail).

---

⁶² Autorka, 2017 (vlastní šetření)

Otázka číslo 7

Graf 7- Otázka dotazníkového šetření č. 7: Znáte pojem genius loci?

Zdroj: ⁶³

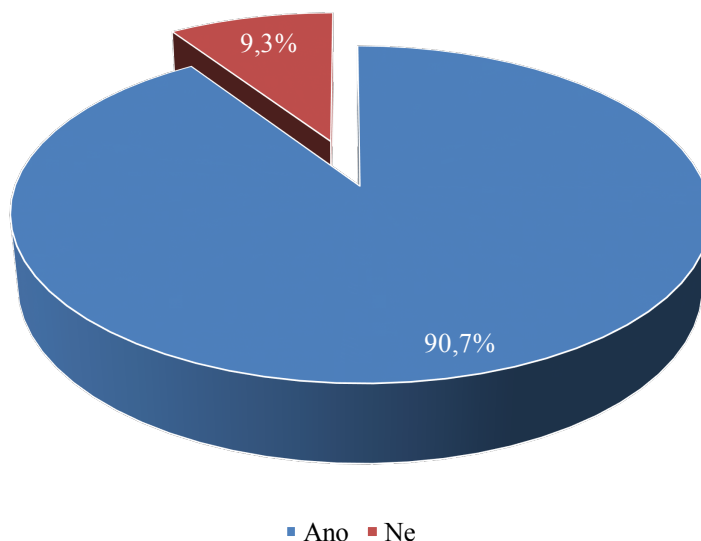
Tato otázka byla položena respondentům z důvodu zjištění, zda znají pojem genius loci. Odpověď ano byla zvolena celkem 68, odpověď ne byla vybrána celkem 50. Četnost odpovědí ano a ne byla vcelku vyvážená, předpokladem bylo, že lidé nebudou tento pojem příliš znát. Je pravděpodobné, že lidé tento pojem neznají, přesněji řečeno neznají jeho definici, i když atmosféru místa mnohdy prožívají.

Autorka v následující **otázce číslo 8**, která byla otevřená a ptala se, co konkrétně genius loci znamená, zjistila, že lidé, kteří označili, že pojem znají, následně nedokázali uvést charakteristiku tohoto pojmu. Respondenti uvedli, že neví, co tento pojem znamená, museli si tento pojem vyhledat na internetu, zároveň někteří uvedli i správné odpovědi- atmosféra místa, duch místa, propojení minulosti a současnosti, kouzlo místa, historie, emoce z navštíveného místa a události, které se v daném místě odehrály a zanechaly tam svou energii.

---

⁶³ Autorka, 2017 (vlastní šetření)

Otázka číslo 9

Graf 8- Otázka dotazníkového šetření č. 9:

Vyhledáváte si nějaké informace o destinaci, než ji navštívíte?

Zdroj: ⁶⁴

Pomocí této otázky chtěla autorka bakalářské práce zjistit, zda respondenti vyhledávají informace o destinaci předtím, než ji navštíví. Odpověď ano zvolilo celkem 107 respondentů a odpověď ne byla vybrána 11 respondenty. Z toho plyne, že lidé chtějí být informováni o místě, které se chystají navštívit a tyto informace si vyhledávají. Z doplňující otázky tohoto dotazníkového šetření, která upřesňovala tuto otázku, je možné zjistit, kde tyto informace o destinaci respondenti získávají. Nejčastěji respondenti odpovídali, že informace o destinaci, kam se chystají, zjišťují z internetu, tuto odpověď uvedlo celkem 93 respondentů. Někteří z respondentů uvedli i upřesnění pojmu internet, kde na internetu konkrétně informace o destinaci čerpají. Uvedli například: oficiální stránky destinace, sociální sítě, foursquare a cestovatelské blogy. Dále se pak objevily odpovědi: knižní průvodci, katalogy, odborná literatura, přátelé, mapy a brožury. Pokud jsou předávány informace o destinaci mezi přáteli, vzniká možnost přímého předání vnímání genia loci místa.

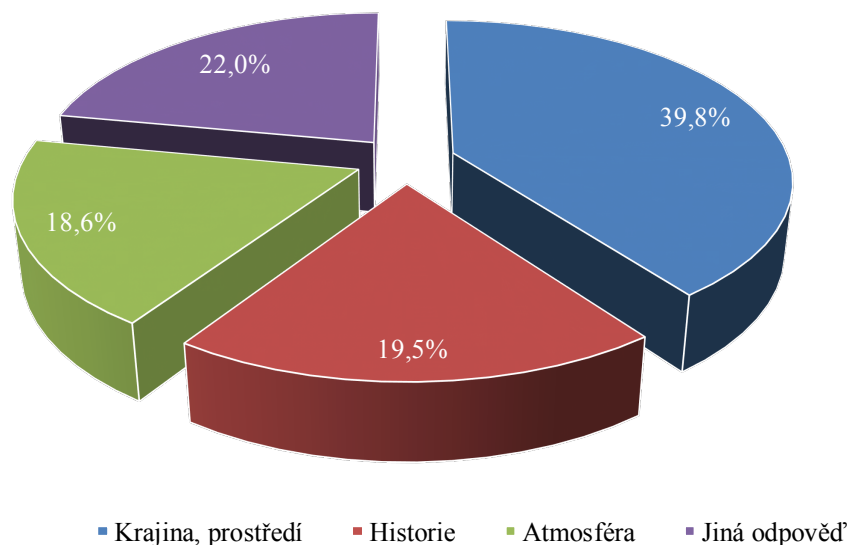
---

⁶⁴ Autorka, 2017 (vlastní šetření)

Autorka spatřuje důležitým, jak se daná destinace prezentuje, jak jsou informace o ní dostupné pro lidskou společnost, jelikož právě tak osloví nové potenciální návštěvníky a upozorní je na to, co je v místě zajímavého, co by neměli opomenout navštívit.

V případě, že účastník cestovního ruchu má o dané destinaci, kam míří, zjištěné informace, je více pravděpodobné, že na něj začne působit duch místa. Ví, co se tam v historii odehrávalo a například jaké osoby se tam pohybovaly, k jakému účelu sloužily okolní budovy. Dokáže pak jednodušeji „popustit uzdu“ vnímání. Ví dopředu, co může od takového místa očekávat.

Otázka číslo 10

Graf 9- Otázka dotazníkového šetření č. 10:

Jaký byl hlavní důvod Vaší návštěvy regionu Berchtesgadensko?

Zdroj: ⁶⁵

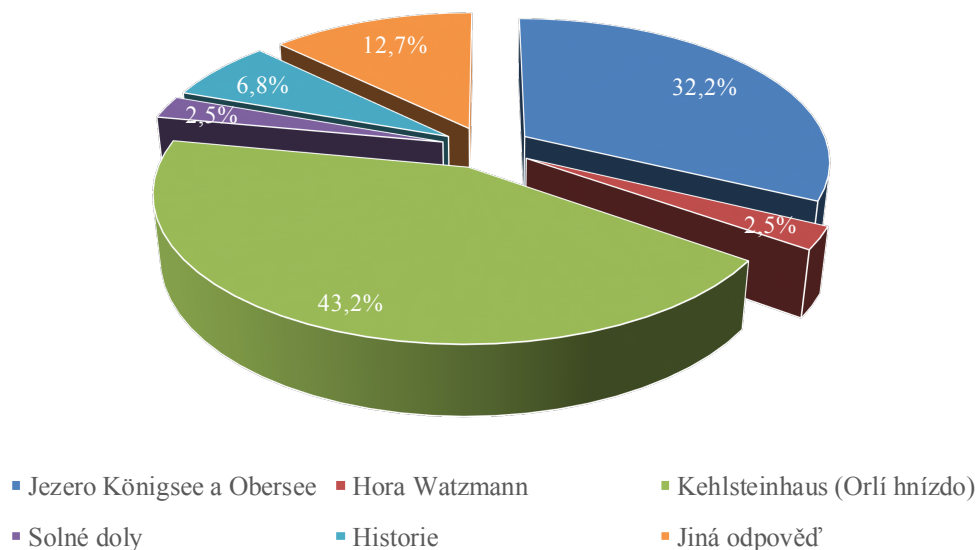
Položením této otázky autorka zjišťuje, jaký byl důvod návštěvy respondentů regionu Berchtesgadensko. Na tuto otázku odpovědělo 47 respondentů výběrem odpovědi krajina, prostředí, celkem 23 respondentů zvolilo odpověď historie a 22 odpovídajících zvolilo odpověď atmosféra místa, tito lidé pravděpodobně očekávali pocit z atmosféry místa. Tato otázka byla polootevřená, pokud si respondent nezvolil žádnou z odpovědí, měl možnost zvolit odpověď- jiná. Pro tuto odpověď se rozhodlo 26 respondentů- ti uvedli důvody: turistika, Hitler, náhodná návštěva- cesta kolem, práce. Z výsledků získaných v této otázce dotazníkového šetření vyplývá, že nejvíce účastníků cestovního ruchu navštěvuje Berchtesgadensko díky přírodě.

Otázka číslo 11 se ptala respondentů, jakým dojmem na ně působí fotka. Odpovědi respondentů se shodovali v kladném hodnocení fotografie jezera se stavením na něm postaveným. 3 lidé odpověděli, že je vyrušuje budova na fotce, zbývající uvedli za své odpovědi: klid, relaxace, harmonie, krása, kouzelná atmosféra, nostalgie, čistota, tajemno, ticho, ochrana přírody a romantika.

⁶⁵ Autorka, 2017 (vlastní šetření)

Otázka číslo 12

Graf 10- Otázka dotazníkového šetření č. 12:
Co podle Vás nejvíce charakterizuje oblast Berchtesgaden?

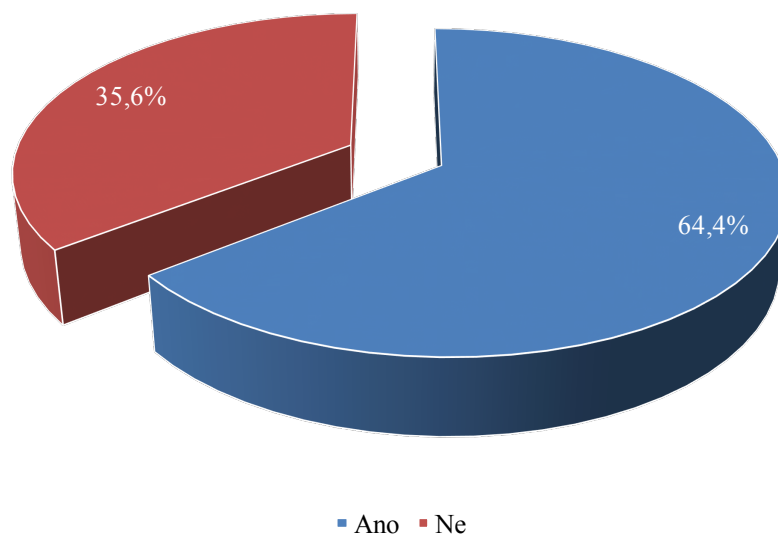
Zdroj: ⁶⁶

Na tuto otázku zvolilo celkem 51 respondentů pro svou odpověď Kehlsteinhaus (Orlí hnízdo) - horské útočiště A. Hitlera, celkem 38 vybralo jezera Königssee, Obersee, 15 respondentů označilo za svou odpověď otevřenou možnost, kde nejčastěji uváděli jméno vůdce Německé říše - Adolfa Hitlera a dále pak přírodu. Z celkového počtu 118 respondentů odpovědělo 8 pomocí odpovědi historie, 3 zvolili odpověď horu Watzmann. Zbývajících 3 respondentů tohoto dotazníkového šetření, celkem 3, odpověděli, že podle nich nejvíce Berchtesgadensko charakterizují solné doly.

---

⁶⁶ Autorka, 2017 (vlastní šetření)

Otázka číslo 13

Graf 11- Otázka dotazníkového šetření č. 13:

Přivítali byste na Kehlsteinhaus (Orlím hnízdě) spíše stálou expozici (fotografie, dokumenty,...) spojenou s událostmi II. světové války namísto nynější restaurace?

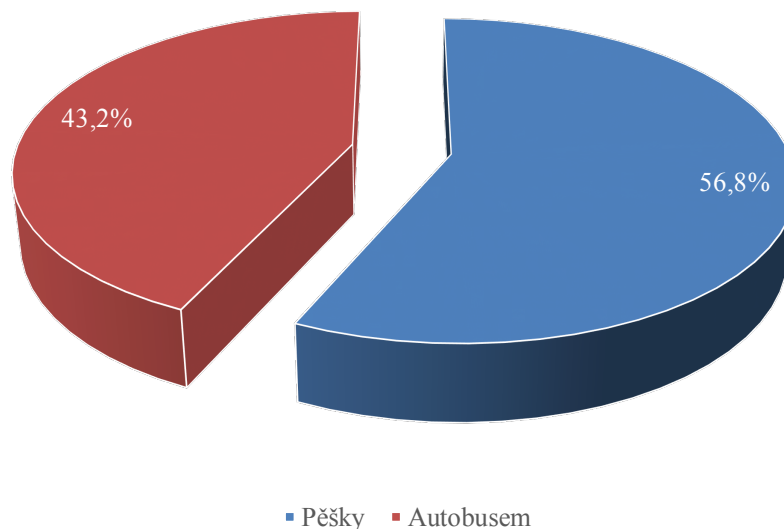
Zdroj: ⁶⁷

Tato otázka zjišťovala, jak návštěvníci Kehlsteinhaus vnímají restauraci, která se v tomto místě nachází, zda by ji zachovali či by ji nahradili stálou expozicí (fotogalerie, dokumenty, atd.) spojenou s událostmi II. světové války. Zde se respondenti dělí na dvě skupiny, první část odpověděla, že by restauraci raději nahradila expozicí ve spojení s II. světovou válkou, počet respondentů, kteří odpověděli ano je 76. Zbývajících 42 respondentů označilo ne za svou odpověď.

---

⁶⁷ Autorka, 2017 (vlastní šetření)

Otázka číslo 14

Graf 12- Otázka dotazníkového šetření č. 14:

Jaký způsob cesty raději zvolíte na horu (1834 m. n. m.), na které se nachází Kehlsteinhaus?

Zdroj: ⁶⁸

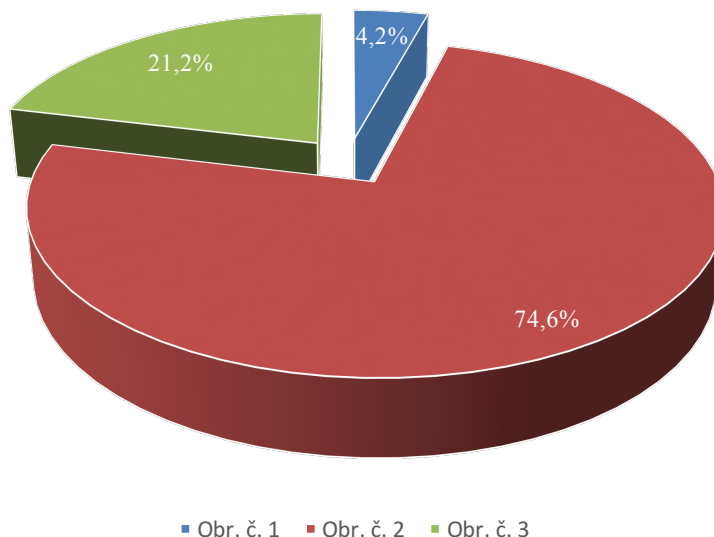
Tato otázka se zabývala cestou na horu Kehlstein. Zjišťovala, zda respondenti raději zvolí cestu pěšky či autobusem. Tato hora se nachází v nadmořské výšce 1834 m. Tato otázka byla uzavřená a možnosti byly: pěšky, autobusem. Z celkového počtu 118 respondentů zvolilo odpověď pěšky 67 respondentů a odpověď autobusem zvolilo 51 respondentů.

Je zajímavé porovnání výsledků této otázky s vlastním pozorováním v terénu. Na horu Kehlstein, v době vlastního pozorování, neviděla autorka této práce, přijít jediného návštěvníka pěšky, každý se nechal vyvézt autobusem k tunelu, odkud pokračoval výtahem. Cestu pěšky volili účastníci cestovního ruchu až v případě cesty z vrcholu k horní stanici autobusů.

---

⁶⁸ Autorka, 2017 (vlastní šetření)

Otázka číslo 15

Graf 13- Otázka dotazníkového šetření č. 15:

Která z fotografií Kehlsteinhaus (Orlí hnízdo) se Vám líbí nejvíce?

Zdroj: ⁶⁹

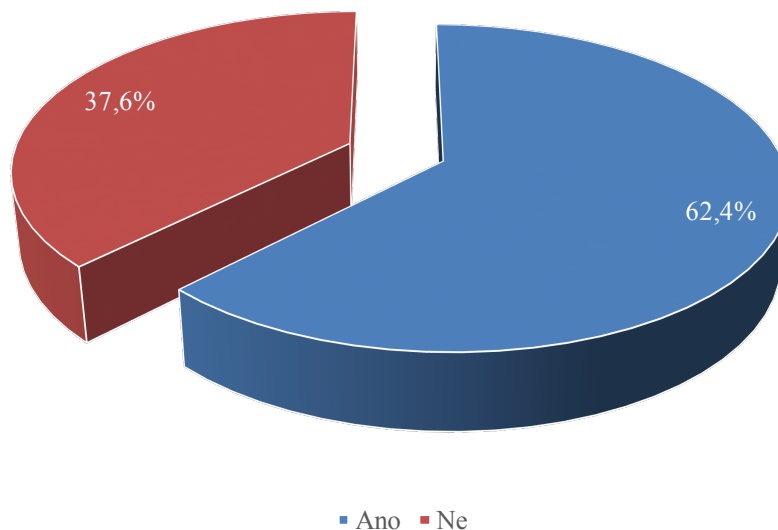
Fotografii, číslo 1, autorkou definovanou jako fotografií s masovým cestovním ruchem a davy účastníků cestovního ruchu, kde převládají slunečníky patřící k tamní restauraci, zvolilo za svou odpověď 5 respondentů. Druhá fotografie, která byla zvolena celkem 88 respondenty, působí uklidňujícím dojmem, nejsou viditelné davy lidí, není zde ani patrná přítomnost restaurace. Poslední fotografie, konkrétně s číslem 3, byla vybrána jako odpověď 25 respondentů. Tato fotografie reprezentuje historický pohled na budovu Kehlsteinhaus.

Z výsledků této otázky dotazníkového šetření vyplývá, že u respondentů není pohled na historickou budovu Orlího hnízda v obklopení slunečníků tamější restaurace, příliš oblíben. Přítomnost této restaurace může narušovat genius loci místa a tato otázka poukazuje na to, že tento fakt vnímají i účastníci tohoto dotazníkového šetření. I přesto, že mnozí tento pojem neznají, dokáží rozpoznat, že restaurace se na toto místo příliš nehodí.

---

⁶⁹ Autorka, 2017 (vlastní šetření)

Otázka číslo 16

Graf 14- Otázka dotazníkového šetření č. 16:

Pocítujete zvláštní atmosféru v místech, která byla zasažena nacistickým režimem?

Zdroj: ⁷⁰

Otázka číslo 16 byla polootevřená. Zjišťovala, zda respondenti vnímají zvláštní atmosféru v místech, která byla zasažena nacistickým režimem. Odpovědí 73 respondentů je ano, zbývajících 44 respondentů z celkového počtu 118 odpovědělo, že nepocítují zvláštní atmosféru v místech, která byla zasažena nacistickým režimem.

Lidé, kteří odpověděli, že vnímají zvláštní atmosféru, specifikovali atmosféru jako smutnou, beznadějnou, popisovali ji také slovy nejistota, zbytečnost, představivost historie, osobní zkušenost, zdrcení, úzkost, strach, smíšené pocity z teroru a krásy krajiny, osobní zkušenost, hrůzu, zděšení, obavu a poučení.

Jeden z respondentů také uvedl, že atmosféra souvisí s duchem místa, pokud je člověk alespoň minimálně vnímavý, tak tento jev vnímá. Uvedl, že v těchto místech vnímá nenaplněná přání, sny, lásky a miliony jednotlivých příběhů, které zpretrhali lidé, kteří stáli na druhé straně.

Nikdo z odpovídajících nezmínil spojitost s temným cestovním ruchem, pravděpodobně proto, že tento termín není široké veřejnosti příliš znám.

---

⁷⁰ Autorka, 2017 (vlastní šetření)

5.2.3 Shrnutí a diskuse výsledků

Region Berchtesgadensko patří nepochybně k oblastem, ve kterých na účastníky cestovního ruchu působí *genius loci*. Přítomnost památek, bohatá historická minulost, přírodní atraktivita napomáhají oblasti Berchtesgadensko k jejímu využívání jako místa k odpočinku, pasivnímu či k aktivnímu, ale i jako místa, které je něčím zajímavé. Cílem bakalářské práce byla interpretace *genia loci* tohoto regionu, a to na základě kombinace studia odborných textů a propagačních materiálů, vlastního pozorování v terénu a získávání informací od respondentů, kteří již místo navštívili.

Vlastním výzkumem bylo zjištěno, že za přednost této oblasti bývá respondenty, konkrétně 43,2 %, považována pevnost Kehlsteinhaus. Avšak pro účely cestovního ruchu není historie II. světové války, dějin nacistického režimu a přímo Orlího hnízda nijak významně prezentována. Jediné možnosti, které jsou nabízeny zájemcům se o místě nějaké informace dozvědět, jsou během jízdy autobusem na vrchol Kehlstein, prostřednictvím informačních tabulí či zakoupením nějaké z publikací. V dotazníkovém šetření bylo zjištěno, že 64,4 % respondentů by upřednostnilo, kdyby v místě nynější restaurace byla instalována stálá expozice spojená s událostmi II. světové války. Tento fakt, že jsou dějiny opomíjeny, pramení pravděpodobně v tom, že okolní krajina nabízí nádherné výhledy, kterými jsou příchozí účastníci cestovního ruchu ohromeni, a tak ani ve chvíli návštěvy nevyhledávají další informace z minulosti.

Prostřednictvím využití fotografií v dotazníkovém šetření bylo zjištěno, že lidé nejvíce přijímají Orlí hnízdo tak, jak ho znají z fotografií prezentujících toto významné místo. Fotografii bez slunečníků v restauraci, bez davu turistů a bez historického zobrazení místa zvolilo 74,6 % odpovídajících.

Tím, že je historii v tomto prostoru věnováno tak málo, účastníci cestovního ruchu svou pozornost věnují restauraci i okolní krajině, kterou na sebe nechávají působit. Pokud má někdo vážný zájem o historii regionu Berchtesgadensko, nabízí se mu před nebo po návštěvě Orlího hnízda, prohlídka Dokumentation Obersalzberg.

Přítomnost této restaurace může narušovat vnímání *genia loci* místa a výsledky z dotazníkového šetření poukazují na to, že tento fakt vnímají i účastníci tohoto dotazníkového šetření, i přesto, že mnozí tento pojem neznají, dokáží rozpoznat, že restaurace se na toto místo příliš nehodí. Lze uvést na příkladu odpovědi jedné z respondentek na otázku, zda pocítuje zvláštní atmosféru v místech zasažených nacistickým režimem: „*O místě Kehlsteinhaus se*

*domnívám, a narážím tak také na otázku zda expozice nebo restaurace, že z místa s takovou historií by neměl být budován prostor pro veselí. Když jdu na horu z důvodu historie, pak tam mám historii také vnímat, a brát to místo takové jaké bylo.*⁷¹

V dotazníkovém šetření bylo zjištěno, že se lidé do regionu Berchtesgadenska vracejí, celkem 22,9 % respondentů. Důvody mohou být například, že je okouzlila tamní příroda, nestihli navštívit všechna místa, která navštívit chtěli, oslovila je místní historie, atd. Roli také může hrát genius loci této oblasti.

Z dotazníkového šetření vyplynul fakt, že z celkového počtu 118 respondentů se 50 označilo jako student/ka. Těmto respondentům bylo do 30 let. Z těchto padesáti studentů pouze jeden nezná pojem genius loci, zbývajícím 49 studentům je pojem znám. Pravděpodobné je, že v následujících letech tento pojem bude nabírat na intenzitě, nyní je více probírán a lidé do 30 let věku se s pojemem genius loci již setkali a jsou schopni tento jev popsat.

Lidé, kteří absolvovali základní školu a dále se svým studiem nepokračovali, nezískali od vyučujících, tedy starších a vzdělanějších lidí, než jsou oni, více podrobné informace o celosvětové historii, do které podstatně zasáhla i II. světová válka. Důležitá je samozřejmě i iniciativa každého člověka, dozvídat se o současnost a historické dění, např. II. světovou válku. S touto válkou má region Berchtesgadensko velice silné vazby a to se odráží na regionu i nyní, z hlediska temného cestovního ruchu. Celkem 75 % respondentů se základním vzděláním v dotazníkovém šetření uvedlo, že nepocítují zvláštní atmosféru v místech, která byla zasažena nacistickým režimem.

V dotazníkovém šetření bylo využito ještě jedné fotografie, tentokrát odpovídající vyjadřovali své pocity z fotky. Respondenti uvedli, že fotka na ně působí uklidňujícím, relaxačním, harmonickým, klidným, fantastickým, krásným a kouzelným dojmem. Dále odpovídali, že z fotky pocítují čistotu, svěžest, samotu, respekt, ticho, tajemno, nostalgii, čistotu, malebnost, ochranu přírody a romantiku. Žádný z respondentů neuvedl negativní hodnocení této fotky. Kontrastní barvy trávy, vodní hladiny, skal a stavení působí uklidňujícím dojmem, avšak tato místa jsou protkána historií spojenou s nacistickým režimem. Například jsou dohledatelné fotografie, kde A. Hitler s E. Braunovou pobývají přímo u jezer Königssee a Obersee. Těchto snímků využila NSDAP k účelům propagandy. Zajímavé by bylo porovnání

---

⁷¹ Autorka práce, 2017 (vlastní šetření)

odpovědí na otázku týkající se pocitů z této fotografie, kdyby tuto skutečnost znali respondenti před účastí na dotazníkovém šetření.

5.3 Řízené rozhovory

V rámci praktické části byli osloveni zástupci cestovních kanceláří a jednoho hotelu. Celkově se jednalo o tři cestovní kanceláře z České republiky, o jednu cestovní kancelář z Německé spolkové republiky a jeden hotel, který se nachází přímo v Berchtesgadenu.

Cílem bylo zjistit pohled ze strany organizátorů zájezdů a subjektů, které jsou v přímém kontaktu s účastníky cestovního ruchu. K oslovení bylo využito e-mailové korespondence v průběhu února roku 2017.

Otázky byly směřovány na cestovní kanceláře a na hotel nacházející se v Berchtesgadenu. Tyto subjekty byly zvoleny z důvodu přímého kontaktu s návštěvníky toho regionu. Tyto otázky zjišťují, zda je stále o region Berchtesgadenska zájem, jakou propagaci této oblasti volí cestovní kanceláře, zda upřednostňují propagaci ve spojitosti s historií či s tamní přírodou, zda cestovní kanceláře mají zpětnou vazbu na zájezd od svých klientů, kdy zjišťují, proč je toto místo přitahovalo.

E-mail ve dvou jazykových verzích, konkrétně české a německé, je uveden v příloze.

Otázky byly položeny následovně:

1. **Jste cestovní kancelář nabízející zájezdy do oblasti Berchtesgaden?**
2. **Jste stále aktivní, máte nabídku do Berchtesgadenska pro rok 2017?**
3. **Je pro Vás významnější propagace Berchtesgadenska skrze historii místa, či volíte propagaci místa pomocí toho, co nabízí okolní příroda?**
4. **Máte zpětnou vazbu od lidí, kteří se zúčastnili zájezdu do okolí Berchtesgadenska? Pokud ano, mají lidé možnost vyjádřit se k tomu, proč zvolili místem svého zájezdu zrovna Berchtesgaden?**

Z celkového počtu tří českých cestovních kanceláří se podařilo získat odpověď pouze od jedné z nich. První oslovená CK, konkrétně CK GEOPS, v zastoupení referentky prodeje reagovala odesláním odpovědi „*Dobrý den, děkujeme za dotaz. Bohužel není momentálně v našich časových možnostech zodpovědět všechny dotazy, jelikož jsme v plném proudu příprav nadcházející sezóny poznávacích zájezdů.*”⁷² Druhá oslovená cestovní kancelář, konkrétně V-

---

⁷² REZKOVÁ, V. geops@geops.cz. 2017-02-20. Žádost. [Email adresátce Barboře Bílé. <barunka9456@gmail.com>]

TOUR neposkytla žádné stanovisko do stanoveného data uzavření této části, na e-mailové zprávy nereagovala a pokusy o domluvení schůzky byly marné. I přes veškerou snahu autorky se odpovědi na položené otázky nepodařilo od této cestovní kanceláře získat. Třetí oslovenou cestovní kancelář je CK PERMON. Tato cestovní kancelář poskytla cenné informace pro účely této bakalářské práce. Následující text uvádí odpovědi (kurzíva) této CK, v zastoupení Ing. Radkem Kredbou, na stanovené otázky:

1. **Jste cestovní kancelář nabízející zájezdy do oblasti Berchtesgaden?** *ano*
2. **Jste stále aktivní, máte nabídku pro rok 2017 ?** *ano*
3. **Je pro Vás významnější propagace Berchtesgadenska skrze historii místa, či volíte propagaci místa pomocí toho, co nabízí okolní příroda?** *Všichni chtějí vidět a znají Orlí hnízdo, ale nakonec se tam vrací především kvůli přírodě národního parku a kráse Königssee.*
4. **Máte zpětnou vazbu od lidí, kteří se zúčastnili zájezdu do okolí Berchtesgadenska? Pokud ano, mají lidé možnost vyjádřit se k tomu, proč zvolili místem svého zájezdu zrovna Berchtesgaden?** *Klienti se tam vracejí v nejrůznějších částech roku včetně adventu. A proč? Je to blízko a je to jeden z nejkrásnějších koutů Alp.*

I přes veškerou snahu autorky, se odpovědi, od německé cestovní kanceláře a od hotelu ležícího v Berchtesgaden, na položené otázky nepodařilo získat. Důvodem bylo to, že zástupci neposkytli žádné stanovisko do stanoveného data uzavření této části, na e-mailové zprávy, které posílala autorka této práce, nereagovali. Z důvodu nespolupráce cestovních kanceláří z České republiky a z Německé spolkové republiky není možné porovnání jejich reakcí.

Cenné informace byly získány pouze z odpovědi na položené otázky od jedné z českých cestovních kanceláří- CK PERMON. Z těchto odpovědí plyne, že hlavním důvodem návštěvy regionu Berchtesgadensko bývá Orlí hnízdo. Lidé toto místo znají skrze spojitosti s historií, to je důvodem, proč si toto místo přejí navštívit. V době návštěvy této oblasti lidé zjišťují, že se zde nachází i překrásná příroda, kvůli které se na toto místo vracejí. Významným prvkem je také Königssee. Proto CK PERMON volí propagaci prvotně pomocí Orlího hnízda, až poté skrze tamní přírodu. Klienti této cestovní kanceláře do Berchtesgadenska vrací v průběhu celého roku, včetně víkendu. A tento region při výběru svého místa pro rekreaci volí z důvodu, že z České republiky je tento národní park blízko a jedná se o jednu z nejhezčích částí Alp.

Dalším poznatkem plynoucím z tohoto kvalitativního výzkumu je, že v únoru se cestovní kanceláře připravují na zahájení nadcházející letní sezóny, proto autorku této práce jedna z cestovních kanceláří odmítla s otázkami a s žádostí o řízený rozhovor. Toto může být také důvodem, proč zbývající oslovené cestovní kanceláře a hotel nepostkytly žádné stanovisko.

Ani jeden z oslovených subjektů nesvolil k osobnímu setkání autorky této bakalářské práce se svým zástupcem, nebylo umožněno položit otázky týkající se přímo tématu *genia loci*, tudíž tato metoda sběru informací neproběhla příliš úspěšně a mnohé výsledky pro účely této bakalářské práce nepřinesla.

6. Výsledky šetření

Pro tuto bakalářskou práci bylo zvoleno šest následujících výzkumných otázek, které byly ověřovány pomocí dotazníkového šetření. Tyto dotazníky vyplnilo celkem 118 respondentů, kteří oblast Berchtesgaden navštívili jednou nebo opakovaně.

První výzkumná otázka:

Jakou atmosféru pociťují návštěvníci v místech, která byla zasažena nacistickým režimem?

Druhá výzkumná otázka:

Je historie hlavním důvodem návštěv Kehlsteinhaus?

Třetí výzkumná otázka:

Navštěvují někteří účastníci cestovního ruchu Berchtesgadensko opakovaně?

Čtvrtá výzkumná otázka:

Jakým dojmem na respondenty působí fotka (dotazník- otázka č. 11) ?

Pátá výzkumná otázka:

Znají respondenti pojem genius loci?

Šestá výzkumná otázka:

Do jaké míry hrají roli v cestovním ruchu Berchtesgadenska přírodní atraktivita?

Odpověď na **první výzkumnou otázku: Jakou atmosféru pociťují návštěvníci v místech, která byla zasažena nacistickým režimem?** lze rozřadit do tří skupin, první je ta, kdy lidé odpovídali pomocí krátké odpovědi, jednoho či dvou slov. V dotazníkovém šetření, otázka č. 16, byly na tuto výzkumnou otázku zjištěny odpovědi, které zněly: úzkost, marnost, smutek, soucit, tíseň, zlobu, negativní pocit, pohrdání, hrůzu, nemohoucnost, úctu. Druhou skupinou byly odpovědi, které dosahovaly délky věty či souvětí, uvedeny byly odpovědi: nádech strachu a hrůzy, zvláštní pocit, cítím se divně, soucit s oběťmi holocaustu, mrazí mě z toho, jaké krutosti jsou lidé schopni, úcta k obětem, znechucení nad napáchanými zvěrstvy, pociťuji lítost a napjatou atmosféru, nepříjemný pocit z následků války, je mi ten pocit nepříjemný, tato místa mají silné genius loci. Třetí skupina odpovědí byla stanovena jako odpovědi, které dosahovaly délky odstavce. Autorka uvádí tyto odpovědi respondentů:

„Ano, pociťuji smutek, bezmoc, beznaděj, zbytečné krveprolití, spousta mrtvých lidí, spousta křiku. Zbytečně použité střelné zbraně, náboje.

V takové lokalitě člověk uvažuje nad tím, co se na daném místě stalo. Představuje si příběhy, lidské osudy a také to, co by se mohlo stát jinak.

Atmosféra ve mně vyvolává zvláštní pocity a aniž bych chtěla, představuji si v těch místech historii- věci, které se tam děly.

Představuji si jaké to muselo být v té době. Občas z toho mám husí kůži např když si představím, co všechno museli obyvatelé oblasti Berchtesgadenu vytrpět, když se nacisté rozhodli vytvořit si tam svá sídla.

Nejistota, zdrcení z toho, co se na místech mohlo dít. Sama jsem se dozvěděla, že dům, který stojí na našem pozemku, ale není obývaný, byl navštěvován nacisty. “

Souvisí to s duchem místa. Tolik nenaplněných přání, snů, lásek, miliony jednotlivých "malých" příběhů zpretrhaných lidskou přirozeností uvolněnou z vodítka. Pokud člověk není ignorant, musí cítit ducha místa.

Úzkost, strach až husí kůži, že někdy někde se mohl někdo takhle chovat k ostatním lidem a myslet si, že mu vše projde a je to normalní.

Vzpomenu si na vyprávění své prababičky, která zažila nacistický teror a vždy mě tyhle okolnosti ovlivňují...nedokáži říct proč. Přestože je krajina krásná, i tak mám smíšené pocity a jakousi "nenávisť" ... těžko se to vysvětluje.

Pocituji velkou úzkost z pouhých obrázků a vědomí celé historie nacismu, tato místa nevyhledávám. Myslím, že by se určitě nemělo zapomenout, ale v beru to tak, že chci v životě zažít hezké věci, toto tam nepatří. Ze stejného důvodu nesleduji katastrofické zprávy, pokud tomu nejsem přímo vystavena (samozřejmě se nevyhnete), nedívám se na horory. O místě Kehlsteinhaus se domnívám, a narážím tak také na otázku zda expozice nebo restaurace, že z místa s takovou historií by neměl být budován prostor pro veselí. Když jdu na horu z důvodu historie, pak tam mám historii také vnímat, a brát to místo takové jaké bylo.

Ano, protože se na daném místě stala nějaká osklivá událost a říkám si, že se to stát nemuselo. Na druhou stranu pak by některá místa nebyla v současnosti tak významná.

Hrůzu a údiv, jak mohl Německý stát s velkou kulturní a vědeckou tradicí a velká část jeho obyvatelstva ve 20. století dospět k tak nelidskému chování k okolnímu světu. Hrůzu, údiv, poučení a obavu nad tím, jak propaganda a prostředky mocných a bohatých a jejich přísluhovačů dokáže zničit všechny lidské hodnoty a v současné době hrozí i zničením naší civilizace. ⁷³

Z těchto odpovědí respondentů dotazníkového šetření vyplývá, že lidé pociťují specifickou atmosféru v místech, která byla zasažena nacistickým režimem. Je velice těžké na tuto výzkumnou otázku, jak danou atmosféru vnímají, odpovědět konkrétně. Respondenty pociťovaná atmosféra v místech, která byla zasažena nacistickým režimem, je kombinací všech získaných odpovědí. Pokud by v dotazníkovém šetření odpovídali další respondenti, je možné, že by popis atmosféry, které pociťují, byl rozšířen.

Druhá výzkumná otázka: Je historie hlavním důvodem návštěv Kehlsteinhaus? Pomocí dotazníkového šetření, otázka č. 10, bylo z odpovědí respondentů zjištěno, že hlavním důvodem návštěvy Kehlsteinhaus je krajina a prostředí (47 odpovědí), atmosféra místa byla zvolena 22 respondenty, odpověď historie byla vybrána 23 respondenty. Z toho plyne, že historie není hlavním důvodem návštěvy Kehlsteinhaus.

Třetí výzkumná otázka: Navštěvují někteří účastníci cestovního ruchu Berchtesgadensko opakovaně? Tato výzkumná otázka byla ověřována pomocí dotazníkového šetření, otázka č. 2. Celkem 27 respondentů uvedlo, že Berchtesgadensko navštívilo opakovaně. Zbývajících 91 respondentů odpovědělo, že Berchtesgadensko nenavštívilo opakovaně, tudíž tento region navštívilo pouze jednou. Ano, někteří účastníci cestovního ruchu navštívili Berchtesgadensko opakovaně.

---

⁷³ Autorka práce, 2017 (vlastní šetření)

Čtvrtá výzkumná otázka: Jakým dojmem na respondenty působí fotka (dotazníková otázka č. 11) ?

Obr. 3- Jezero Obersee

Zdroj: ⁷⁴

Tato výzkumná otázka byla zodpovězena v dotazníkovém šetření, konkrétně v otázce č. 11. Respondenti uvedli, že fotka na ně působí uklidňujícím, relaxačním, harmonickým, klidným, fantastickým, krásným a kouzelným dojmem. Dále odpovídali, že z fotky pociťují čistotu, svěžest, samotu, respekt, ticho, tajemno, nostalgii, čistotu, malebnost, ochranu přírody a romantiku. Žádný z respondentů neuvedl negativní hodnocení této fotky, pouze 3 respondenti uvedli, že je ruší stavení, které je v popředí fotky, bylo označeno za zatopené. Tato budova je postavená na jezeře a jedná se o místo krytého kotviště pro lodě brázdící jezero Obersee.

Pátá výzkumná otázka: Znají respondenti pojem genius loci? Na tuto otázku je možné najít odpověď v dotazníkovém šetření, konkrétně v otázce č.7. Odpovědi na tuto stanovenou výzkumnou otázku je, že respondenti znají pojem genius loci. Nadpoloviční většina respondentů tento pojem zná. Celkem 68 respondentů uvedlo, že tento pojem zná a oproti tomu 50 respondentů pojem genius loci nezná. A i přesto, že tento pojem neznají, nevědí co znamená, je možné, že tento pocit, vnímání atmosféry místa, již někdy zažili. Respondenti, kteří tento pojem znají, uvedli, že genius loci znamená:

„Atmosféra konkrétního místa, duch místa, historie, podstata, kdy se přítomné protíná s minulým, něco chytrého, kouzlo místa, významné místo, nepopsatelné místo, jak místo působí, emoce z navštíveného místa, něco spojeného s inteligencí, všechny události, které se v daném místě odehrály a zanechaly tam svou energii.

Každé místo má svoji neopakovatelnou atmosféru. Pod pojmem Genius loci si představím ducha místa. Někde převládají fyzické atributy-architektura, přírodní útvary, počasí atd a jinde (to mě osobně víc láká) duchovní atributy. Historie místa, lidé, jejich osudy na pozadí velkých dějiných

---

⁷⁴ Autorka práce, 2014

událostí, vždy tam cosi zůstane (Co je důležité, je očím neviditelné-malý princ) . Vrchol Genia je když člověk narazí na místo které disponuje obojím.“⁷⁵ V této výzkumné otázce bylo zjištěno, že někteří respondenti, i přesto odpověděli, že pojem genius loci znají. V následující otázce (č.8) , která se tázala po popsání tohoto pojmu, ho nedokázali popsat, nevěděli co tento pojem znamená. Mnozí správně uváděli, že se jedná o ducha či atmosféru místa. Někteří uvedli, že se jedná o záporné působení místa na účastníky cestovního ruchu. Ale jak bylo uvedeno v podkapitole 4.1, genius loci může působit negativně, ale i pozitivně, například na místě šťastného setkání.

Šestá výzkumná otázka: Do jaké míry hrají roli v cestovním ruchu Berchtesgadenska přírodní atraktivita? Tato otázka zjišťovala, zda a nakolik jsou pro cestovní ruch v regionu Berchtesgadensko významné přírodní atraktivita. Tato otázka byla zodpovězena pomocí výsledků z e-mailové korespondence s cestovními kanceláři, které nabízejí zájezdy do regionu Berchtesgadenska, s hotelem nacházejícím se v Berchtesgadenu a pomocí výsledků dotazníkového šetření, konkrétně pomocí otázky č. 12. Dle e-mailové korespondence s CK PERMON, uvedené v podkapitole 5.4, účastníci cestovního ruchu nejprve chtějí vidět a znát Orlí hnízdo, ale nakonec se vrací především kvůli přírodě, kterou nabízí místní národní park a také kvůli kráse jezera Königssee. Z dotazníkového šetření (otázka č. 12) vyplývá, že historie (odpovědi- Kehlsteinhaus ve spojitosti s A. Hitlerem, historie) byla zvolena 59 respondenty jako odpověď na otázku: Co oblast Berchtesgadenska charakterizuje?. Celkem 44 respondentů zvolilo přírodu (odpovědi- jezera Obersee a Königssee, horu Watzmann, Solné doly) jako to, co Berchtesgadensko charakterizuje. Z toho plyne, že prvotní roli v cestovním ruchu regionu Berchtesgadenska hraje historie této oblasti, ale například jak uvádí CK PERMON, je pravděpodobné, že u účastníků cestovního ruchu, kteří oblast navštívili či navštíví opakovaně, hrají či budou hrát hlavní roli přírodní atraktivita této oblasti.

---

⁷⁵ Autorka práce, 2017 (vlastní šetření)

7. Závěry a doporučení

Cílem bakalářské práce byla interpretace genia loci regionu Berchtesgadensko, a to na základě kombinace studia odborných textů a propagačních materiálů, vlastního pozorování v terénu a získávání informací od respondentů, kteří již místo navštívili. Vlastním výzkumem bylo zjištěno, že za přednost této oblasti bývá považováno Orlí hnízdo (Kehlsteinhaus), horské útočiště A. Hitlera. Avšak pro účely cestovního ruchu není historie II. světové války, dějin nacistického režimu a přímo Orlího hnízda nijak významně prezentována. Možnosti dozvědět se více informací není ve chvíli návštěvy samotného sídla mnoho. Spíše bývá spojitosti, s historií II. světové války a s osobností A. Hitlera, využíváno k propagaci tohoto regionu. V této bakalářské práci autorka dospěla k závěru, že nadpoloviční většina respondentů by upřednostnila, kdyby na místě nynější restaurace byla instalována stálá expozice spojená s událostmi II. světové války. Tento fakt, že jsou dějiny opomíjeny, pramení pravděpodobně z toho, že okolní krajina nabízí nádherné výhledy, kterými jsou příchozí účastníci cestovního ruchu ohromeni, a tak ani ve chvíli návštěvy nevyhledávají další informace z minulosti. A tak tento nedostatek je pravděpodobně nynějším majitelem (Svobodný stát Bavorsko) Orlího hnízda opomíjen. V tomto ohledu by mohla například být zpracována bakalářská či diplomová práce na téma této problematiky ve spolupráci se Svobodným státem Bavorsko.

Limitujícím faktorem v dotazníkovém šetření je především absence cizojazyčné verze a šíření její verze i v zahraničí. V případě této bakalářské práce by bylo vhodné zařadit porovnání české jazykové verze s německou jazykovou verzí, kdy by odpovídali lidé hovořící německy.

V kvantitativním výzkumu bylo použito fotografií. Spolupráce s fotografiemi byla zvolena z důvodu, že bylo možné pozorovat, jak jsou respondenti vnímaví, zda a jak dokáží své prvotní dojmy z fotografie popsat. Fotografické zobrazení podporuje vnímání krajiny s geniem loci. Jednalo se například o fotografii břehu a vodní hladiny jezera Obersee. Kontrastní barvy trávy, vodní hladiny, skal a stavení působily uklidňujícím dojmem, avšak tato místa jsou protkána historií spojenou s nacistickým režimem. Například existují fotografie, kde A. Hitler s E. Braunovou pobývají přímo u jezer Königssee a Obersee. Těchto snímků využila NSDAP k účelům propagandy. Zajímavé by bylo porovnání odpovědí na otázku týkající se pocitů z této fotografie, kdyby tuto skutečnost znali respondenti před účastí v dotazníkovém šetření.

Při kvalitativním výzkumu pravděpodobně vznikla překážka v jazykové bariéře, kdy autorka této práce oslovila subjekty cestovního ruchu z prostředí Německé spolkové republiky, komunikace ze strany autorky proběhla pomocí e-mailové korespondence v německém jazyce.

Kvalitativní výzkum nebyl dostatečně úspěšný, jelikož žádný z oslovených subjektů cestovního ruchu nesvolil k osobnímu řízenému rozhovoru. Celkem tři ze čtyř cestovních kanceláří a hotel v Berchtesgadenu neposkytly autorce této práce zpětnou vazbu na zaslaný e-mail.

Doporučením pro účastníky cestovního ruchu, kteří se chystají berchtesgadenský region navštívit, by mohlo být seznámení s historií oblasti a konkrétně míst, která se chystají navštívit v rámci svého pobytu. Podporuje se tím vnímavost k jevu genia loci. Jelikož se jedná o horskou oblast, je velice podstatné nepodceňovat náročnost terénu, klimatické podmínky a nezapomenout mít sjednané připojištění.

Pro průvodce cestovního ruchu v regionu Berchtesgadensko je nutný tvůrčí sebezpřesah, potřeba permanentního celoživotního vzdělávání, jazyková příprava, psychologická a rétorická příprava, fyzická zdatnost, originální postupy a mnoho dalšího. Průvodce by měl klientům cestovních kanceláří předávat příběhy míst, osobností, měst, památek a atraktivit přírodního turismu. Dotváří tak celkový obraz krajiny.

Z této bakalářské práce vyplývají doporučení i pro cestovní kanceláře, které nabízejí zájezdy do této oblasti. Velice záleží na tom, jakého průvodce cestovní kancelář pro zájezd deleguje. Mělo by se jednat o vnímavého, proškoleného a fyzicky zdatného průvodce se zájmem o historii, který bude splňovat výše uvedené. Také je důležitá délka zájezdu a jeho program. Doporučením je trvání zájezdu v takové délce, aby bylo možné bez spěchu navštívit významné atrakce a atraktivity regionu Berchtesgadensko a nechat na účastníky cestovního ruchu působit genius loci.

Po II. světové válce nabyl region Berchtesgadensko pro účely cestovního ruchu i dalšího rozměru. V těchto místech se pohybovalo vedení nacistického režimu, odehrávaly se zde schůzky, které měnily svět, tyto události jsou s touto oblastí spjaty, zanechaly tam po sobě určitou energii, a proto je podle autorky této bakalářské práce vnímat i temnou součást tohoto regionu. Zvědavost je přirozená lidská vlastnost, a tak lze předpokládat, že historie tohoto regionu přitahuje účastníky cestovního ruchu. Ti, kteří navštěvují místa spojená s geniem loci v temném cestovním ruchu, očekávají zprostředkování tragických událostí lidských dějin. Účastníci cestovního ruchu touží po tom vnímat genius loci těchto míst, alespoň na chvíli s nimi splynout. Orlí hnízdo lze označit za památku temného cestovního ruchu, je propagována prostřednictvím dějin spojených se jménem A. Hitlera, a tak by bylo vhodné se více soustředit na to, co toto místo z pohledu temného cestovního ruchu nabízí. Při rozvoji by byla vhodná vysoká úroveň citlivosti.

Umocnit jev genia loci v místě, které je pro účastníky cestovního ruchu předností této oblasti, by bylo možné například podpořením pomocí fotografií osob se jmény, které jsou s Orlím hnízdem spjaty, pomocí vybavení místností, tak jak vypadaly před koncem II. světové války, pomocí dobových předmětů či zvukových nahrávek.

Návrhem k rozšíření tématu by mohlo být vhodné zařazení pohledu na genius loci regionu Berchtesgadensko ze strany místních obyvatel, jejich pohled by se mohl lišit od pohledu účastníků cestovního ruchu.

Genius loci závisí na individuálním emočním vnímáním místa. Používání tohoto pojmu nabývá na intenzitě, proto je nutné se tímto jevem více zabývat a odborně zkoumat. Oblasti výzkumu genia loci mohou tvořit například závislosti na věku, vzdělání či pohlaví člověka. Z hlediska cestovního ruchu je tento jev velice podstatný pro přitažlivost destinace a pokud je dobře využíván, může sloužit i jako konkurenční nástroj. Genius loci pomáhá dotvářet místo v něco jedinečného, mnohdy až nepopsatelného.

8. Seznam použitých zdrojů

8.1 Tištěné zdroje

ANONYM. Berchtesgadener Land Tourismus GmbH (BGLT).: *Das müssen Sie gesehen haben*. Druckerei Plenk: Berchtesgaden, 2016, Propagační materiál regionu Berchtesgadensko.

CÍLEK, V., LOŽEK, V., a kol.: *Obraz krajiny. Pohled ze středních Čech*. Praha: Dokořán, s. r. o., 2011, ISBN 978-80-7363-205-2.

EGERT-ROMANOWSKA, J.: *Německo*. 2.vydání. Praha: Ikar, 2004, ISBN 80-249-0315-6.

JOHNOVÁ, R.: *Marketing kulturního dědictví a umění*. Praha: Grada Publishing, a.s., 2008, ISBN 978-80-247-2724-0.

KOTÍKOVÁ, H.: *Nové trendy v nabídce cestovního ruchu*. Praha: Grada, 2013, ISBN 978-80-247-8873-9.

MARIOT, P.: *Metodicke aspekty funkčno-chronologickeho hodnotenia lokalizačnich predpokladov cestovneho ruchu*. Geograficky časopis. 1973, roč. 25, č. 1.

MARIOT, P.: *Prispevok k metode vyzkumu potencie krajiny z hládiska cestovneho ruchu*. Geograficky časopis, 1969, roč. 21, č.1.

NORBERG-SCHULZ, CH.: *Genius loci*. Praha: Odeon, 1994, ISBN 80-207-0241-5.

PÁSKOVÁ, M., ZELENKA, J.: *Výkladový slovník cestovního ruchu*. Kompletně přepracované a doplněné 2. Vydání. Praha: Linde Praha, a. s., 2012, ISBN 978-80-7201-880-2.

SANETŘÍK, M.: *Evropské národní parky*. Veduta: Štíty, 2004, ISBN 80-86438-08-2.

STEWART, J., WALKER, S., WILLIAMS, Ch.: *Německo*. Brno: JOTA, 2010, ISBN 978-80-7217-730-1.

ŠTYRSKÝ, J., ŠÍPEK J.: *Geograficko psychologické souvislosti cestování, turistiky a rekreace*. Hradec Králové: Gaudeamus, 2011, ISBN 978-80-7435-114-3.

ŠTYRSKÝ, J.: *Studijní materiály ke kurzu Interpretace krajiny vybraných území s přírodním a socio-kulturním potenciálem*. Hradec Králové: Gaudeamus, 2014, ISBN 978-80-7435-355-0.

ZELENKA, J., ŠÍPEK, J., ŠTYRSKÝ, J., RUSKOVÁ, D., PÁSKOVÁ, M., DRAŠAROVÁ, M., NĚMEC, P., BŘEZINA, D., PILAŘOVÁ, Z., PAVLÍK, M., ČADÍK, J., HYŠKOVÁ, B., MRÁZKOVÁ, M., ČERMÁKOVÁ, P.: *Percepce krajiny a genius loci*. Hradec Králové: Gaudeamus, 2008, 141 s., ISBN 978-80-7041-191-9.

8.2 Elektronické zdroje

ANONYM. *Bayern in Zahlen*. Bayerisches Landesamt für Statistik [online]. 2015 [cit.2016-12-10]. Dostupné z: < http://www.regierung.oberpfalz.bayern.de/opf/reg_bez.php >

ANONYM. *Berchtesgaden Sehenswürdigkeiten*. Tripadvisor [online]. 2017 [cit.2017-01-02]. Dostupné z: < https://www.tripadvisor.de/Attractions-g187299-Activities-Berchtesgaden_Upper_Bavaria_Bavaria.html >

ANONYM. *Einwohnerzahl- Anzahl der Einwohner von Deutschland von 1990 bis 2015 (in Millionen)*. Statista [online]. 2016 [cit.2016-12-10]. Dostupné z: < <https://de.statista.com/statistik/daten/studie/2861/umfrage/entwicklung-der-gesamtbevoelkerung-deutschlands/> >

ANONYM. *Fahrpreise 2017*. Seenschiffahrt [online]. 2017 [cit.2017-01-02]. Dostupné z: < <http://www.seenschiffahrt.de/koenigssee/preise-und-angebote/fahrpreise/> >

ANONYM. *Kehlsteinstraße / Eagle's Nest road*. Kehlsteinhaus [online]. 2017 [cit.2017-01-17]. Dostupné z: < <http://www.kehlsteinhaus.de/de/kehlsteinstrasse.php?navid=2> >

ANONYM. *Must see Attractions and Sights*. Berchtesgadener Land Tourismus GmbH [online]. Berchtesgadener Land Tourismus GmbH. 2016 [cit. 2017-01-02]. Dostupné z: <<http://image.tomas.travel/irs18/repository/DEU00000060029897241/DEU00000060000387322/DEU00000060278694683.pdf> >

ANONYM. *Největší země Spolkové republiky Německo*. Bavorsko.eu [online]. 2016 [cit. 2016-12-10]. Dostupné z: <<http://www.bavorsko.eu/bavorsko-v-cislech> >

ANONYM. *Orlí hnízdo: místo, kde žil Hitler*. Humpolák. [online]. 2003 [cit. 2017-03-03]. Dostupné z: <<http://www.humpolak.cz/modules.php?name=News&file=print&sid=1546> >

ANONYM. *Schiffahrt Königssee*. Bayerische Seenschiffahrt GmbH [online]. Bayerische Seenschiffahrt GmbH. 2012 [cit. 2017-01-02]. Dostupné z: <http://www.seenschiffahrt.de/fileadmin/daten/downloads/presse/Geschichte_Schiffahrt_KS_2012.pdf >

BALOUN, P. *Společensko- historické pozadí*. 2. světová válka. [online]. 2006 [cit. 2017-03-03]. Dostupné z: <<http://druha.svetova.cz/clanky/spolecensko-historicke-pozadi/> >

DVOŘÁKOVÁ, L. *Holocaust*. Konečné řešení židovské otázky. [online]. 2013 [cit. 2017-03-03]. Dostupné z: <<https://www.crg.cz/sekce/historie/referaty/20-stoleti/holocaust/index.htm> >

HÖRR, G. *Die Wannseekonferenz*. N-tv. [online]. 2017 [cit. 2017-03-03]. Dostupné z: <<http://www.n-tv.de/politik/Als-15-Maenner-ueber-die-Endloesung-berieten-article19594197.html> >

KLEMENTOVÁ, B. *Orlí hnízdo: Hitlerovo idylické sídlo a symbol velikášství Třetí říše*. Rady na cestu [online]. 2016 [cit. 2017-01-02]. Dostupné z: <<http://m.radynacestu.cz/magazin/orli-hnizdo/> >

KORBEL, D. *Historický přehled a členění*. Nacistické koncentrační tábory. [online]. 2013 [cit.2017-03-03]. Dostupné z: <http://projekty.cirkevni-gymnazium.cz/holokaust/prezentace/korbel_nacisticke_koncentracni_tabory.pdf>

KUTHAN, T. *Jezera Königsee a Obersee*. Cesty do přírody [online]. 2013 [cit.2017-01-02] . Dostupné z: <<http://www.cestydoprirody.cz/clanky/99-jezera-konigsee-a-obersee>>

MACH, M. *Kehlsteinhaus*. Opevnění [online]. 2013 [cit.2017-01-02] . Dostupné z: <<http://opevneni.blogspot.cz/2013/04/kehlsteinhaus-orli-hnizdo.html>>

MALDA. *Salcbursko, Berchtesgaden, 2011*. Letem světem aneb Malda na cestách [online]. 2011 [cit. 2017-01-16]. Dostupné z: <<http://cesty.stylreality.cz/2011-salcburskoberschtesgaden/cestopis?showall=1>>

REZKOVÁ, V. geops@geops.cz. 2017-02-20. Žádost. Email adresátce Barboře Bílé. <barunka9456@gmail.com>

WOLF. *Po stopách Třetí říše (část druhá)*. Bratrství.net [online]. 2009 [cit.2017-01-02] . Dostupné z: <<https://sarmatia.wordpress.com/2009/12/12/po-stopach-treti-rise-cast-druha/comment-page-1/>>

9. Přílohy

9.1 Příloha č. 1 - Fotogalerie

Obr. 4- Jezero Königssee

Zdroj: ⁷⁶

Křišťálově čistá voda jezera Königssee a dvě z lodí s elektromotorem, v popředí konkrétně loď Untersberg, kotví v přístavišti Salet. Jedná se o pohled po přistavení lodi k břehu, vystoupení z ní. Účastníci cestovního ruchu se odtud vydávají pěšky k jezeru Obersee, které je obklopené skalními stěnami. Vodní hladina na této fotografii na pozorovatele působí velice intenzivním dojmem.

---

⁷⁶ Autorka práce, 2014

Obr. 5- Jezero Obersee

Zdroj: ⁷⁷

Pohled na jezero Obersee, opět zde na pozorovatele působí aspekt vodní hladiny. Fotografie byla pořízena z pastviny Fischunkelalm. Kontrastní barvy trávy, vodní hladiny, skal a stavení působí uklidňujícím dojmem. Budova na jezeře, která se zdá býti zatopenou, je krytým kotvištěm pro lodě místních obyvatel, které čeří hladinu tohoto jezera. Na jezeru Obersee se nachází ne příliš velké kryté kotviště, oproti budovám, které na jezeru Königssee ukrývají všechny elektromotorové lodě. Tato místa jsou protkána historií spojenou s nacistickým režimem. Například jsou dohledatelné fotky, kde A. Hitler s E. Braunovou pobývají v okolí jezer Königssee a Obersee. Těchto snímků využila NSDAP k účelům propagandy.

---

⁷⁷ Autorka práce, 2014

Obr. 6- Budova Kehlsteinhaus, hora Kehlstein

Zdroj: ⁷⁸

Tato fotografie zachycuje pohled na horu Kehlstein a na ní stojící čajovnu Kehlsteinhaus. Okna budovy ústí do chodby, ta je místem které je i nyní přímo propojeno s historií místa prostřednictvím galerie dobových fotografií. Celkově v tomto místě na návštěvníky dýchá atmosféra druhé světové války, doby kdy byl u moci A. Hitler. Genius loci je umocňován mohutným dobovým prvkem (krb), zrcadlovým výtahem, okolní přírodou a tím, že samotný účastník cestovního ruchu zná historii tohoto místa. Pokud se nechá člověk ovlivnit tím, co je dnes v prostorech Orlího hnízda nabízeno, usadí se v restauraci a nechá na sebe působit krásu okolní krajiny.

---

⁷⁸ Autorka práce, 2014

Obr. 7- Budova Kehlsteinhaus, historický krb

Zdroj: ⁷⁹

Fotografie představuje krb, který daroval Mussolini vůdci Německé říše. Tato dominanta se nalézá se v místnosti nazývané oktagon, tzn. osmiúhelník. Ta dříve sloužila jako prostorná síň, kde se kdysi Hitler scházel s významnými osobnostmi, nyní se v této místnosti nachází restaurace a prodejní místo se suvenýry. Jelikož se jedná o dochovaný kus II. světové války, je o jeho prohlížení ze strany účastníků cestovního ruchu vysoký zájem. Proto se v okolí tohoto krbu vytváří fronty lidí, kteří si ho chtějí prohlédnout a vyfotit, to je také důvod, proč je tato fotka ne příliš dobré kvality, na prohlédnutí krbu se stojí fronty, které se neustále pohybují.

---

⁷⁹ Autorka práce, 2014

Obr. 8- Budova Kehlsteinhaus, interiér

Zdroj: ⁸⁰

Interiér budovy Kehlsteinhaus zůstal zachován- obklady, krb, světla. Jen hosté se změnili, nyní je hojně navštěvován účastníky cestovního ruchu. V této místnosti je patrný rozdíl mezi historií a dnešní dobou. V tomto snímku je zachyceno oboje. Za historií promlouvá dobový krb, který je možné vidět vlevo na fotce, kdežto stoly po celé místnosti patří k restauraci, které se rozkládá uvnitř Orliho hnízda a i vně, na terase. Dle aktuálního stavu počasí je obsazena vnitřní část, kde je možné vdechovat události historie, které se zde odehrály, nebo venkovní část, kde na účastníky cestovního ruchu působí výhled do okolní přírody.

---

⁸⁰ Autorka práce, 2014

Obr. 9- Budova Kehlsteinhaus, hora Kehlstein

Zdroj: ⁸¹

Temný pocit, který bývá účastníky cestovního ruchu, při návštěvě očekávan se dostaví nejen v budově Kehlsteinhaus, ale také v místě pořízení této fotografie, u velkého kříže, památce na oběti výstavby Orlího hnízda. Pocit, který zde člověk zažívá je nepopsatelný a prožitek je intenzivní. Pohledy, které se od tohoto místa nabízí, například na vodní plochu Königssee, městy Berchtesgaden, horu Watzmann, jsou jedinečné.

---

⁸¹ Autorka práce, 2014

9.2 Příloha č. 2 - Dotazník

Dobrý den, vážení respondenti,

ráda bych Vás požádala o vyplnění následujícího dotazníku. Jmenuji se Barbora Bílá a studuji na Univerzitě Hradec Králové. Jedná se o dotazník k mé bakalářské práci na téma Genius loci kulturně-historického regionu Berchtesgadensko.

Výsledky dotazníkového šetření jsou anonymní a budou použity pouze při zpracování mé bakalářské práce.

Děkuji za Vaši pomoc a čas
Barbora Bílá

Otázka č.1

Navštívili jste region Berchtesgadensko? ano ne

- pokud jste odpověděli – ne - v otázce č. 1, nepokračujte, prosím, ve vyplňování dotazníku –

Děkuji za Váš čas

- pokud jste odpověděli – ano - v otázce č. 1, pokračujte, prosím, ve vyplňování dotazníku -

Otázka č.2

Navštívili jste oblast Berchtesgadenu (Německo-Spolková republika Bavorsko) opakovaně ?

ano ne

Otázka č.3

Pohlaví: žena muž

Otázka č.4

Váš věk: do 18 let 19-30 let 31-45 let 46-60 let 61 a více let

Otázka č.5

Vaše nejvyšší dosažené vzdělání: základní střední- výuční list
 střední- s maturitou vysokoškolské

Otázka č.6

Jaká je v současnosti Vaše ekonomická aktivita? student/ka zaměstnaný/á
 podnikatel nezaměstnaný/á
 na mateřské dovolené senior

Otázka č.7

Znáte pojem genius loci? ano ne

Otázka č.8

Co si pod pojmem genius loci představíte?

.....
.....
.....

Otázka č.9

Vyhledáváte si nějaké informace o destinaci, než ji navštívíte? Pokud ano, kde.

ano, ... ne

Otázka č.10

Jaký byl hlavní důvod Vaší návštěvy regionu Berchtesgadensko?

- krajina, prostředí atmosféra místa
 historie jiná odpověď (prosím doplňte):: .....

Otázka č.11

Popište první dojem z fotky jezera Obersee:

.....
.....

Otázka č.12

Co podle Vás nejvíce charakterizuje oblast Berchtesgaden?

- jezera Königsee a Obersee
 hora Watzmann
 Kehlsteinhaus (Orlí hnízdo)- horské útočiště A.Hitlera
 solné doly
 historie
 jiná odpověď (prosím doplňte):: .....

Otázka č.13

Přivítali byste na Kehlsteinhaus (Orlím hnízdě) spíše stálou expozici (fotografie, dokumenty, původní předměty) spojenou s událostmi II. světové války namísto nynější restaurace?

ano ne

Otázka č.14

Jaký způsob cesty raději zvolíte na horu (1834 m. n. m.), na které se nachází Kehlsteinhaus?

pěšky autobusem

Otázka č.15

Která z fotek Kehlsteinhaus (Orlího hnízda) se Vám líbí nejvíce?

Obr.č.1

Obr.č.2

Obr.č.3

Otázka č.16

Pocitujete zvláštní atmosféru v místech, která byla zasažena nacistickým režimem? Pokud ano, prosím popište.

ano, ...

ne

9.3 Příloha č. 3 - E-mail, řízené rozhovory

9.3.1 E-mail, česká jazyková verze

Vážená paní, vážený pane,

jmenuji se Barbora Bílá a studuji 3. ročník Univerzity Hradec Králové, obor Management cestovního ruchu, německý jazyk- Bc.

Obracím se na Vás s prosbou. Píši bakalářskou práci na téma *Genius loci kulturně historického regionu Berchtesgadensko*, v rámci kterého se zabývám tím, zda na účastníky cestovního ruchu působí více přírodní bohatství této oblasti nebo historie místa.

Během průzkumu trhu cestovních kancelářích, které nabízejí zájezdy do regionu Berchtesgaden, jsem dohledala Vaše webové stránky s nabídkou těchto zájezdů.

Ráda bych se zástupcem Vaší cestovní kanceláře vedla řízený rozhovor na téma Genius loci kulturně historického regionu Berchtesgadensko, bylo by možné Vaši CK navštívit v termínu, který navrhnete a tento řízený rozhovor uskutečnit?

Zároveň odpovědi na následující otázky by pro mě znamenaly velký přínos ke zpracování mé bakalářské práce.

- 1. Jste cestovní kancelář nabízející zájezdy do oblasti Berchtesgaden?**
- 2. Jste stále aktivní, máte nabídku do Berchtesgadenska pro rok 2017?**
- 3. Je pro Vás významnější propagace Berchtesgadenska skrze historii místa, či volíte propagaci místa pomocí toho, co nabízí okolní příroda?**
- 4. Máte zpětnou vazbu od lidí, kteří se zúčastnili zájezdu do okolí Berchtesgadenska? Pokud ano, mají lidé možnost vyjádřit se k tomu, proč zvolili místem svého zájezdu zrovna Berchtesgaden?**

Pokud na výše uvedené otázky neznáte odpověď, byla bych vděčná za kontakt na osobu, která informacemi disponuje.

Děkuji
S pozdravem
Barbora Bílá

9.3.2 E-mail, německá jazyková verze

Sehr geehrte Frau, sehr geehrter Herr,

mein Name ist Barbora Bílá und studiere 3. Jahr Universität Hradec Králové, Tschechien, Fachrichtung Tourismus Management, deutsche Sprache-Bachelor.

Ich wende mich an Sie mit einer Anfrage. Ich schreibe eine Bachelorarbeit zum **Thema der Genius Loci der kulturhistorischen Region Berchtesgaden**, in denen ich beschäftige mich mit- ob die Touristen mehr natürlichen Reichtum dieser Gegend oder die Geschichte des Ortes bevorzugen.

Während der Befragung der Reisebüros, die Pauschalreisen nach Berchtesgaden und Umgebung anbieten, habe ich dieses Reisebüro gefunden. Konnten Sie, bitte, diesen Fragen zu antworten? Es würde für mich sehr behilflich sein um meine Bachelorarbeit zu verarbeiten.

- 1. Sie sind ein Reisebüro, das bietet Touren in die Umgebung von Berchtesgaden?**
- 2. Sind Sie noch aktiv, haben Sie Angebot mit Berchtesgaden für das Jahr 2017?**
- 3. Berchtesgadens Propagation- durch die Geschichte des Ortes oder was die Natur bietet?**
- 4. Haben Sie das Feedback von Leuten, die an der Reise in nahe gelegenen Berchtesgaden teilgenommen haben? Wenn ja, haben die Menschen die Gelegenheit zur Stellungnahme, warum der Ort seiner Reise nur Berchtesgaden wählte?**

Danke

Mit den besten Grüßen

Barbora Bílá

9.4 Příloha č. 4 - Zadání bakalářské práce

Univerzita Hradec Králové
Fakulta informatiky a managementu
Akademický rok: 2016/2017

Studijní program: Ekonomika a management
Forma: Prezenční
Obor/komb.: Management cestovního ruchu - německý jazyk
(mcr-p-n)

Podklad pro zadání BAKALÁŘSKÉ práce studenta

PŘEDKLÁDÁ:	ADRESA	OSOBNÍ ČÍSLO
Bílá Barbora	Vranovská 438, Praha - Kyje	I14222

TÉMA ČESKY:

Genius loci kulturně historického regionu Berchtesgadensko

TÉMA ANGLICKY:

Genius Loci of the cultural-historical region of Berchtesgaden

VEDOUCÍ PRÁCE:

doc. PaedDr. Jiří Štyrský, CSc. - KRCR

ZÁSADY PRO VYPRACOVÁNÍ:

Cílem bakalářské práce je interpretace genia loci regionu Berchtesgadensko, a to na základě kombinace studia odborných textů a propagačních materiálů, vlastního pozorování v terénu a získávání informací od náhodně vybraného vzorku respondentů. Práce se zabývá otázkou využití spojitosti tohoto regionu s válečnou historií v cestovním ruchu- jak je vnímán návštěvníky.

Osnova bakalářské práce:

1. Úvod

- Výběr tématu práce
- Rozdělení práce

2. Literární rešerše

3. Metodologie, cíl práce

- Cíl práce
- Charakteristika klíčových pojmů
- Hypotézy

4. Teoretická část

- Definice genia loci
- Teoretická východiska- pojetí genia loci
- Dark Tourism
- Druhá světová válka + dějiště

5. Praktická část

- Informační minimum věnované Německu
- Informační minimum věnované Bavorsku
- Informační minimum věnované Berchtesgadensku
- Představení vybraných míst
- Dotazník
- Případová studie
- Řízené rozhovory

6. Průběh a výsledky šetření

7. Shrnutí výsledků

8. Závěry a doporučení

9. Seznam poznámek a použitých zdrojů

10. Přílohy
-Obrázky
-Dotazník
-Zadání bakalářské práce

SEZNAM DOPORUČENÉ LITERATURY:

1. Egert-Romanowska, J., Omilanowska, M.: Německo. Ikar. Praha, 2004
2. Jašíková, V., Trousil, M.: Úvod do tvorby odborných prací. Gaudeamus. Hradec Králové, 2015
3. Pásková, M., Zelenka, J.: Výkladový slovník cestovního ruchu. Linde. Praha, 2012
4. Santeřík, M.: Evropské národní parky. Veduta. Štýty, 2004
5. Norberg-Schulz, Ch.: Genius loci: k fenomenologii architektury. Odeon. Praha, 1994
6. Stewart, J., Walker, N., Williams, Ch.: Německo. Jota. Brno, 2010
7. Štyrský, J.: Geograficko psychologické souvislosti cestování, turistiky a rekreace: kapitoly z geopsychologie. Gaudeamus. Hradec Králové, 2008
8. Zelenka, J.: Percepce krajiny a genius loci. Gaudeamus. Hradec Králové, 2008

Podpis studenta:

Bila' Barton

Datum:

11. 10. 2016

Podpis vedoucího práce:

H. Rusej

Datum:

11. 10. 2016